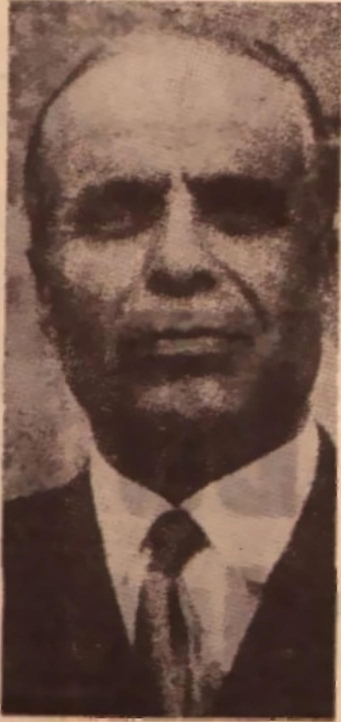
ANT

Haftalık Dergi • 30 Temmuz 1968 • Sayı: 83 • 125 Kuruş

BU CİNAYETİN HESABI SORULACAK

HAFTANIN NOTLARI

İtibarlı misafir!

Tunus Cumhurbaşkanı Burgiba ve oğlu Boğazın serin sularında dinlenip tantanalı resepsiyonlarda ağırlandıktan sonra yurdumuzdan ayrıldılar. Arap dünyasında «ılımlılık» yada «akıl yolu» paravanası arkasında Birleşik Devletler ve Batı Almanya gibi emperyalist güçlerin dümensuyunda «bölücü» bir politika izleyen Tunus'lu yöneticiler, tıpkı Türkiye'de olduğu gibi, sendikalara, gençlere ve muhalefete karşı coplu bir politika izlemektedirler. NATO ve 6. Filo'yu lânetlemek üzere Türkiye'de sokağa dökülen gençlerin iktidar polisi tarafından bastırılması, Başkan Burgiba ve oğlu Junior'u hiç şaşırtmamış olsa gerektir. Tunus, bilindiği gibi, uzun süredir BAC ve öteki ilerici arap ülkelerine karşı kotarılan emperyalist oyunu «İslâm Paktı» nın destekçisi olarak Suudi Arabistan ve İran'ın safında yer almaktadır. Türkiye'deki dümensuyu politikacıları, kendileriyle aynı zihniyetteki Tunus Cumhurbaşkanı'nı Boğazda ağırlamaktan müstesna bir zevk duyduklarını her halleriyle belli etmişlerdir.

21 temmuz

FKF'ye baskın

■ **Polisin «bomba aramak» gerekçesiyle baskın yapmasından bir gün sonra Fikir Kulüpleri Federasyonu İstanbul Sekreterliği binası, «milliyetçi» olduklarını iddia eden bazı AP militanları tarafından basılmış ve FKF'li iki genç bıçakla yaralanmıştır. Sağcı gazetelerin FKF'lilerin bir tecavüzü gibi gösterdikleri bu olay üzerine yayınlanan bildiride «Türk halkının uyanması yolunda çaba gösteren gençlik örgütleri ve FKF üzerine iktidar çevrelerince sinsice oyunlar düzenlenmektedir» denildikten sonra saldırganlara şu ihtarda bulunulmaktadır : «Bu saldırıyı düzenleyenler şunu kesinlikle bilmelidirler ki, Türk gençliği, hele sosyalist gençlik, saldırılarla hiçbir şekilde susturulamaz. Çünkü, Türk emekçisinin aydınlık Türkiye'yi kuracağına inanmıştır. Çünkü tam bağımsız ülkesinin kurulması yolunda son Amerikan neferi yurdumuzdan kovuluncaya kadar savaşmaya andiçmiştir.» denilmektedir.**

Toprak kavgası

■ AP İktidarı tarafından korunan ağaların baskısı gün geçtikçe artmakta ve yoksul köylüler topraklarını ağalara terketmek zorunda bırakılmaktadır. Elmalı olaylarından sonra Polatlı'nın Beyobası köylüleri ile ağalar arasındaki ihtilaf, 1500 dönümlük ekili arazinin Ankara ve Çankırı'dan getirtilen jandarma birliklerinin kordonu altında ağalar tarafından biçilmesi ve buna engel olmak isteyen köylü kadınların jandarmalar tarafından dövülmesiyle sonuçlanmıştır. Köylülerin kurduğu bir heyetin Ankara'ya giderek Köy İşleri Bakanı'na durumu anlatması da sonuç vermemiş, jandarma himayesinde biçilen ekin, ağalar tarafından ilçeye taşınmıştır.

Hesap soruluyor

■ **İstanbul mahalli seçimlerinde AP oylarının iptalinden ve Amerikan 6. Filosu'nu protesto olaylarından sonra ne yapacağını şaşıran Başbakan Demirel, «dostlar alışverişte görsün» kabilinden, Ankara köylerine giderek bazı tesisleri açmağa başlamıştır. Sefaletin pençesindeki köylülere yetiştirecekleri inekler konusunda nasihatlar veren Demirel'in lâfları karın doyurmadığı için halk her gittiği yerde kendisinden hesap sormaktadır. Gazi Mahallesi'nde de vatandaşlar Demirel'i yol ve okul istekleriyle karşılamışlar, «Yolunuz var ki ben buraya geldim» deyince de, «Siz buraya gelmeden bir gün önce bu yolu greyderlerle açtılar. Bu greyderi sizin için değil, bizim için yola vursunlar» karşılığını vermişlerdir.**

Protesto ediliyor

■ **Eski Cumhurbaşkanı Celâl Bayar'ın Atatürk Enstitüsü şeref üyeliğine seçilmesi karşısında tepkiler devam etmektedir. İstanbul'daki halkevlerinden yedisinin yöneticileri bir basın toplantısı yaparak bu şeref üyeliğinin en kısa zamanda Bayar'dan geri alınmasını istemişlerdir.**

22 temmuz

TİP cevap verdi

■ GP Genel Başkanı Turhan Feyzioğlu'nun TİP'i suçlayan ve «Her vasıtaya başvurarak, her fırsatı kullanarak Türkiye'yi bir cehenneme çevirmek istedikleri apaçık görülmektedir» denilen bildirisine TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın bir karşı bildiri ile cevap vermiştir. TİP bildirisinde, Feyzioğlu'nun «Amerikancı yeni bir hükümette başbakanlık sandalyesine oturmanın ince hesapları içinde olduğu» belirtilmekte ve şöyle denilmektedir : «Dış politikamız, yalnız Türkiye menfaatlerine göre tezgahlanmalı ve bütün mazlum milletlerin menfaatleriyle de çelişmemelidir. Bunun için bağımsız ve bloklar dışı bir politika izlemek gerekir.»

Che'nin anıları

■ **Che Guevara'nın Gerilla Günlüğü'nü Küba Hükümeti'ne sattığı iddia edilen ve hayatını tehlikede gördüğü için Şili'ye kaçan Bolivya İçişleri Bakanı Antonio Arguedas'ın Küba'ya sığınacağı açıklanmıştır. El Diario Gazetesi'nin iddiasına göre ise, Che Guevara'nın günlüğünü, Arguedas'ın halen Birleşik Amerika'da yaşayan Küba'lı danışmanı Julio Gabriel Garcia, 27 Haziran'da Küba Hükümeti'nin ajanı olan Yüzbaşı Artenio Hernandez Cubillas'a vermiştir. Öte yandan, Guevara'ya karşı harekâta katılan Robertogaite adındaki bir subay, Che'nin izinin, Bolivya'da 30 yıl hapsei mahkûm edilen Regis Debray sayesinde bulunduğunu ileri sürmüştür.**

23 temmuz

ANT'ın sorgusu

■ **ANT'ın 78. sayısında Sunay'ın TİP ve öğretmenler hakkındaki sözleri üzerine yazdığı «Asıl Felâket Getirecek Olan Sunay'ın Zihniyetidir» başlıklı yazıdan dolayı dergimiz sahibi Doğan Özgüden ile Sorumlu Müdürümüz Alpay Kabacalı hakkında Cumhuriyet Savcılığı yeni bir soruşturma açmıştır. Savcılık, yazıda Cumhurbaşkanı'na hakaret edilerek T.C.K.'nun 158. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir. Özgüden, sorgusunda, bu yazıyı Sunay'ın anayasada kendisine tanınan yetkilerin sınırlarını aşarak bir siyasi partiyi ve bir meslek grubunu suçlaması üzerine kaleme aldığını ve Sunay hakkında bizzat Sunay'ın kullandığı kelimeleri sarfettiğini belirterek, «Bu kelimeler Sunay'ın ağzından çıktığı zaman suç sayılmıyorsa, bizim kullanmamız halinde de suç sayılmamak gerektir. Kaldı ki, bu yazımda ben, Cumhurbaşkanlığı'nın yüceliğini Sunay'a karşı savundum. Cumhurbaşkanlığını küçük düşürme söz konusu ise, bunu bizzat Sunay yapmıştır» demiştir. Kabacalı da yazıyı, Cumhurbaşkanı'na hakaret kasdı görmediği için yayınladığını bildirmiştir. 158. maddenin öngördüğü ceza 4,5 yıla kadar hapistir.**

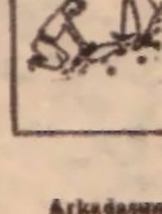
Hyde park savaşı

■ Amerika aleyhinde İngiltere'de de şiddetli gösteriler olmaktadır. Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni desteklemek üzere yürüyüş yapan gençlerle polisler arasındaki çatışmalarda 97 kişi yaralanmıştır.

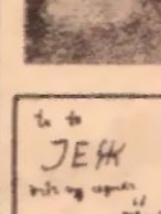

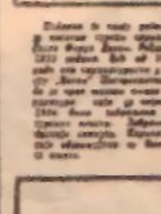

(НЕ)ПОЗНАТИ КАКИКАТУРИСТИ

ФЕРУХ ДОГАН

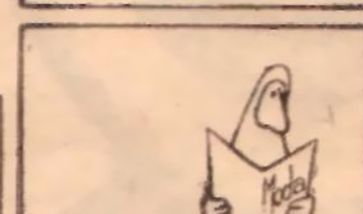

Ferruh Doğan'ın karikatürleri

Arkadaşımız Ferruh Doğan'ın karikatürleri, Yugoslavya'nın en önemli mizah dergisi olan «JEŽ» de özel bir sayfa olarak yayınlanmıştır. Geçen haftalarda bir Avrupa seyahatine çıkan Ferruh Doğan, aynı zamanda, Yugoslav Radyosu'nda Türk karikatürü üzerine bir konuşma yapmıştır.

24 temmuz

Ş. Yalçın için karar

■ **Koyulhisar Savcısı iken yazdığı bilimsel yazılardan dolayı bakanlık emrine alınan ve hakkında T.C.K.'nun 142. maddesine göre bir başka savcı tarafından dâva açılan Şiar Yalçın'ın Yüksek Savcılar Kurulu'na yaptığı itiraz 3'e karşı 10 oyla reddedilmiştir. Bunun üzerine Şiar Yalçın Danıştay'a itirazda bulunmuş ve nöbetçi heyet oy birliğiyle tehiri icra kararı vermiştir. Danıştay'ın bu kararı üzerine Bakanlığın Şiar Yalçın'ı görevine iade etmesi gerekmektedir.**

İşçinin yas günü

■ Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Yürütme Kurulu bir bildiri yayınlayarak 24 Temmuz'u anayasaya aykırı olarak çıkarılan 274 ve 275 sayılı kanunların yürürlüğe girişi dolayısıyla «yas günü» olarak ilan etmiştir. DİSK bildirisinde, toplu sözleşme, grev ve lokavtla ilgili bu yasaların anayasa teminatında olan işçinin sendika hürriyetini yokettiği belirtildikten sonra işçi sınıfının gerçek temsilcileri Meclis'te çoğunluk sağlayarak sosyal hayatımıza denge getirinceye kadar bugünü yas günü olarak hatırlamaya ve uygulamaları protestoya devam edileceği açıklanmakta ve şöyle denilmektedir : «İşçileri kurşunlatan, hapse atan, hakkını çaldıran, onları sarı sendikalara zorla yazdıran ortamı sağlayan bu yasalar için bayram yapmıyor, yas tutuyoruz. Anayasa'nın ekonomik ve sosyal hakların tümü işçilere sağlanıncaya ve anayasa dışı yasaların tümü yürürlükten kaldırılıncaya kadar mücadelemiz sürdürülecek ve ergeç zafer bu uğurda bilinçle mücadele edenlerin olacaktır.» Buna karşılık, egemen sınıfların dümensuyundaki Türk İş, 24 Temmuz'u bayram olarak kutlamış ve sosyalistlere dil uzatarak kendi sınıfına ihanetini bir kere daha ortaya koymuştur.

Siyah iktidar

■ **Amerika'da «siyah iktidar» hareketini yürüten iki zenci kuruluşu, «Kara Panterler» ile «Snick», bir zenci partisinin kurulması için hazırlıklara başlamışlardır. Snick'in eski başkanı ve şimdi Uluslararası İlişkiler Komisyonu Başkanı olan James Forman, bu konuda yaptığı açıklamada, amacın, Amerika'daki zenci kuruluşlarının «gittikçe artan baskı gücüne karşı koyabilmek üzere birleşmelerini sağlamak» olduğunu belirtmiştir. Forman'a göre, «Baskı güçlerinin gittikçe artışı, kendisini, beyazların silahlanması, zenci liderlerinin öldürülmesiyle göstermektedir.» Bu büyük ittifakın kurucuları arasında Snick'in Washington'daki Başkanı ve Siyah İktidar Hareketi'nin Lideri Stokely Carmichael ile Rap Brown da bulunmaktadır. Carmichael, aynı zamanda, partinin kuracağı gölge kabinesin de başbakanıdır.**

25 temmuz

Uçak kaçırdılar

■ Filistin Kurtuluş Hareketi komandolarının İsrail Hava Yolları ELAL'ın Roma - Telaviv hattı uçaklarından birini Cezayir'e inmeğe zorlayarak uçağa elkoymaları olayı hızla gelişmektedir. Filistin mücahitleri ele geçirdikleri uçağa «Filistin Kurtuluş Hareketi 1» adını koymuşlardır. Telaviv'in bütün protestolarına karşılık Cezayir Hükümeti uçağı şimdilik geri vermeye niyetli görünmemektedir. Arap çevreleri, ELAL'ın normal bir havacılık hizmeti yapmadığını ileri sürmekte ve İsrail - Arap savaşında bu uçakların İsrail Ordusu'na batılı ülkelerden yedek parça taşıdığını söylemektedir. Olay Telaviv'de gerginlik yaratmış olup daha vahim gelişmelere yol açması muhtemeldir.

İranlı öğrenciler

■ Fransa'daki yabancı işçi ve öğrencilerden 160 kişi son zamanlarda sınır dışına çıkartılmıştır. Bunlar arasında iki İranlı öğrenci de bulunmaktadır. İranlı Öğrenciler Konfederasyonu'nun yayınladığı bildiriye göre, bu öğrenciler Fransa'dan çıkartılmakla kalmayıp İran'ın diktatörlerine teslim edilmişlerdir. Sebep ise, bu öğrencilerin Fransa'daki gençlik hareketlerine katılmalarıdır. Konfederasyon, öğrencilerin hayatından endişe ettiğini açıklamış ve bu hareketi bir cinayete olarak nitelendirerek protesto etmiştir.

26 temmuz

ANT yazarına ödül

■ Türkiye Milli Savunma, Uluslararası ve Yabancı Askeri İşyerleri İşçileri Sendikası (TUNATOS)'un gazeteciler arasında düzenlediği yarışmada arkadaşımız Faruk Şensoy bir süre önce ANT'ta yayınlanan «Amerikan üslerinin boynunda neler gördüm?» başlıklı röportajı ile röportaj dalında birinci seçilmiştir.

Gençlik Festivali

■ Dünya Gençlik Festivali'nin dokuzuncusu bu kez «Dayanışma ve Barış» sloganıyla Sofya'da yapılmaktadır. On gün sürecek olan festivale 138 ülkeye mensup 15.000 delege ve 10.000 gözlemci katılmaktadır. Festivalde yüzlerce kültür gösterisi yanında dünyanın önde gelen politik ve ekonomik sorunları tartışılacaktır. Festivalin ikinci günü «Kahraman Vietnam Halkı»na ayrılmıştır. Tartışılacak konular arasında «sosyalizm ve kapitalizm», «gençlik ve politika», «kişi ve toplum», «Avrupa güvenliği ve gençlik», «Amerikan emperyalizmine karşı savaş» da bulunmaktadır.

Tazminat ödeyecek

■ AP Milletvekili ve Son Havadis Yazarı Tekin Erer, «İnsan Köpek Olunca» başlığıyla yazdığı yazıdan dolayı mahkûm olmuştur. Yargıtay'da onaylanan karara göre, Erer, İlhan Selçuk ve Refik Erduran'a 5'er bin lira tazminat ödeyecektir.

27 temmuz

Daha da kısıldı

■ Amerikan Senatosu Dış İlişkileri Komisyonu, «1969 dönemi dış yardım programında yeni bir kısıntı yaparak yardımın tümünü 1 milyar 945 milyon 900 bin dolara indirmiştir. Komisyon, yardımın kullanılmasıyla ilgili şartları da sertleştirmiştir. Yeni bir madde ile Türkiye, Yunanistan, İsrail, İran, Milliyetçi Çin, Güney Kore ve Filipinler'e tanınan istisnai hakları da tasarıdan çıkarılmıştır. Buna göre, Türkiye de yardım fonlarının füze ve jet uçağı gibi modern savaş araçlarının finansmanında kullanılmasını y a s a k l a y a n maddenin kapsamına girmiştir. Tasarı Senatoda kabul edilirse, Türkiyede, 1969 döneminde, Amerika'dan alacağı jet savaş uçakları için peşin para ödemek zorunda kalacaktır. Böylece, AP iktidarının ümit bağladığı Amerikan yardımı iyice kuşa dönmüş olmaktadır.

Bolivya'da buhran

■ Che Guevara'nın anılarının İçişleri Bakanı Argudas tarafından Küba Hükümeti'ne satıldığının anlaşılması ve bakanın Küba'ya iltica edeceğini bildirmesi üzerine Bolivya adamakıllı karışmış ve Bolivya Hükümeti toptan istifa etmek zorunda kalmıştır. Ayrıca Devrimci Ulusal Hareket'in yöneticilerinden Senatör Raul Lema Pelaez, eski hükümet üyelerinden Jauregui ve Milletvekili Jose Ortiz yıkıcı faaliyetlerde bulundukları iddiasıyla tutuklanmış bulunmaktadırlar.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

FAŞİZMİN AYAK SESLERİ !..

AP iktidarı, nihayet maskesini atmış ve gerçek çehresi bütün iğrençliğiyle ortaya çıkmıştır. Bu, Türkiye'nin bağımsızlığı ve vatandaşlarının insanca yaşaması için savaşan ülkücü vatan çocuklarını öldürtecek kadar gözü dönmüş, kanunsuz ve zorba bir iktidardır. Geçen hafta da belirttiğimiz gibi, iktidar, binbir tahrike başvurarak kitleleri sokağa dökmek, birbirine kırdırmak; ondan sonra da memlekette huzuru sağlamak gerekçesi altında kanlı bir teröre gitmek hesabı peşindedir. Vedat Demircioğlu'nun ölümü ve aynı gece Konya'da patlak veren gerici ayaklanma, bu hesabın yeni kanıtlarıdır. İktidar, kanlı imha plânını uygulamak için iki kuvvete dayanmaktadır: Polis ordusu ve irtica ordusu... Polisin durumu meydandadır. İktidar, toplum polisini, tamamen bir SS kıtası gibi yetiştirmekte ve sadece devrimci güçleri sindirmek için kullanmaktadır. Sükan'ın son açıklamalarına göre toplum polisinin sayısı üç misline çıkartılacaktır. İrtica Ordusu ise, iktidardan açıkça teşvik ve destek görmektedir. Din adamı kılığına bürünmüş kişiler, dini politikaya âlet ederek anayasayı, demokratik ilkeleri, sosyal adaleti, sosyalizmi İslam dinine karşı göstermekte, yıllardır halkı bu yönde kışkırtmaktadırlar. Besleme gazete ve dergiler, halkı alenen solcu avına çağırmaktadır.

Kanunsuzluk ve zorbalık iktidarın himayesinde kol gezdiği halde, Süleyman Bey hâlâ kalkıp «Demokratik düzen ve hukuk devleti hakimiyetini sokağa boğdurmayacağız. Hürriyetlerden bunalanlar vardır. Arzuladıkları hürriyetlerin katline şahit olamayacaklardır» diyebilmektedir. Demokratik düzeni ve hukuk devleti hakimiyetini sokakta boğduranlar, hürriyetlerden bunalanlar kimlerdir? Başta Süleyman Bey'in kendisi olmak üzere, AP yöneticileri ve onların bağlı bulundukları çıkar çevreleridir. Onların da ötesinde, Türkiye'de sayısız menfaatleri bulunan Amerikan emperyalizmidir. Morrison Firması Komisyoncusu Süleyman Bey'in başında bulunduğu bir iktidar, elbette devlet kuvvetlerini Amerikan emperyalizminin çıkarları doğrultusunda kullanacaktır. Devlet polisini 6. Filo denizcilerine muhabbet tellâllığı yapar duruma düşürmek, gençliğin ve halkın tepkisine rağmen, Amerikan gemilerini İstanbul Boğazı'nda tutmak, Amerika'ya karşı çıkan Türk çocuklarını barbarca yaralamak ve öldürmek ancak kendilerini Amerika'ya satmış olanların harcıdır. İrtica Ordusu'na gelince, bunların Amerikan emperyalizminin hizmetindeki Müslüman Kardeşler Teşkilatı ile ilişkisi ANT'ta bir süre önce belgeleriyle açıklanmıştır.

Evet, emperyalizm ve onun hizmetindeki iktidar iki başlı bir şer kuvvetiyle Türkiye'de devrimci hareketi ezmek için elinden geleni yapmaktadır. Ancak, teröre doğru bu doludizgin gidişin AP iktidarının da kontrolünü aşması ve bir faşist darbeye zemin hazırlaması da uzak ihtimal değildir. Gözü dönmüş olan iktidar, polisi ve irticaı sadece gençlerle karşı karşıya getirmekle kalmamakta, ölçüyü kaçırarak ordu ile de çatıştırmaktadır. Nitekim İstanbul olaylarında polis, Konya olaylarında da gericiler, büyük bir cür'et göstererek askere karşı çıkmışlardır. Orduyu da tahrik eden bu çılgınlıkların nasıl bir sonuç verebileceğini Demirel iktidarı göremeyecek kadar gaflet içindedir. Bir ihtimal de, iktidarın, nasıl olsa bir çıkar yol bulamayacağını görerek faşist darbeyi bilinçli olarak tahrik etmekte olmasıdır. Bu durumda, anayasadan, demokrasiden yana olan bütün partilerin, kuruluşların, kişilerin son derece uyanık ve tedbirli olmaları şarttır. Faşizme yol açan kışkırtmaların yozlaştırıp çığırından çıkartabileceği hareketlerden kesinlikle kaçınılmalıdır. Çünkü, ancak soğukkanlı, tedbirli ve kışkırtmaları önleyecek bir uyanıklık ve kararlılıkla hareket edilmesi halindedir ki, bu son derece kritik ortamda anayasadan yana olan güçler, gerici ve faşist komploları boşa çıkarmak imkânını bulacaklardır.

AP, POLIS DEVLETI KURUYOR!

Sükan'ın polisleri iş başında... Arkadaşlarının şehit olması üzerine yürüyüş yapmak isteyen gençlerin üzerine saldırıyorlar...

Türkiye'nin demokratik ve antiemperyalist güçlerine karşı kanlı bir imha planı hazırladığını açıkladığımız AP iktidarı, geçen hafta komadaki genç sosyalist Vedat Demircioğlu'nun ölümüyle alnının ortasına «Katil» damgasını yerken, Konya ve Trabzon'da çeşitli tahriklerle planın bir başka safhasını sahneye koymuştur.

Gençlerin gösterdikleri bütün haklı tepkilere rağmen emperyalist Amerika'nın savaş köpeği 6. Filo'ya ait gemileri salı gününe kadar İstanbul ve İzmir limanlarında tutarak toplum polisinin himayesinde fuhuş yuvalarının kapılarını sarhoş Amerikan denizcilerine sonuna kadar açan iktidar, aynı zamanda, bir yandan bu haysiyet kırıcı duruma başkaldıran öğrencileri mahkemelere sevkederken, bir yandan da Amerikan denizcilerinin Türk topraklarında hovardalık yapmasından Türk halkının memnun olduğu havasını yaymak için resmi sözcülerini ve emrindeki basın organlarını seferber etmiştir.

Meselâ bir İstanbul gazetesine demeç veren bir yetkili, Amerikan Donanması'nın İstanbul'u ziyaretiyle ekonomik hayatta büyük canlılık başgösterdiğini, Boğaz lokantalarına Amerikalıları götüren taksi şoförlerinin gündelik kazançlarının 300-1000 Lira arasında değiştiğini, bir haftalık ziyaret arasında 8 bin Amerikan denizcisinin yaklaşık olarak 2 milyon 400 bin liralık döviz bıraktığını, bu yüzden, Amerikalıların gelmesinden halkın çok memnun olduğunu söyleyebilmek yüzsüzlüğünü göstermiştir.

Amerikan denizcilerinin hayvani arzularını gidermesi için yaptığı seksüel prodüktörlüğü bu şekilde kamufle etmeğe ve milleti yüzkızartıcı bir takım sadaka hesaplarıyla aldatmağa çalışan iktidar, bütün bunlar yetmiyormuş gibi, tam Amerikan Filosu Türk sularında iken, Türkiye'deki Amerikan üs ve tesislerinin genişletilmesine izin verdiğini de açıklamıştır. Dışişleri Bakanlığı'nın yaptığı açıklamaya göre, Türk Hükümeti'nin verdiği izinle, Amerika, İncirlik ve Çiğli üslerinde 1 milyon dolarlık, Karamürsel Üssü'nde ise 276 bin dolarlık yatırım yapacaktır.

İktidarın bu utanç verici tutumu karşısında gençliğin ve halkın tepkisi şiddetlenmiş, protesto hareketleri bütün yurt sathına yayılmıştır. İstanbul'da önceki cumartesi günü Beyazıt Alanı'nda yapılan mitingte gençlik kitleleri Amerikan emperyalizmine ve onun uşaklarına karşı savaş andı içerlerken, Ankara'da Amerikan Bankası'na patlayıcı maddeler atılmış, İzmir'de FKF Sekreterliği Amerikan denizcilerinin sağa sola tecavüz ederek halkı tahrik ettiğini, bu yüzden doğacak olaylardan gençliğin sorumlu olamayacağını açıklamış, Eskişehir, Burdur, Bandırma ve Amasra'da da gençler Altıncı Filo'nun gelişini protesto eden ve Amerikan emperyalizmine karşı çıkan gösteriler yapmışlardır.

Bu arada en önemli protesto hareketi, Rektörün ve Senato'nun iktidar paralelindeki tutumuna karşılık İstanbul Teknik Üniversitesi öğretim üyeleri ve yardımcılarından bazılarının bir bildiri yayınlayarak üniversite öğrenci yurduna yapılan baskını şiddetle lanetlemeleri olmuştur.

Üniversite yurduna baskın yapılması, siyasi partiler liderleri tarafından da günün başlıca meselesi olarak ele alınmış, TİP Lideri Aybar, özetini 7. sayfamızda okuyacağınız konuşmasıyla AP İktidarını şiddetle suçlamış, BP Genel Başkanı Hüseyin Balan da, **«İstanbul Teknik Üniversitesi yatakhanesine saat dörtte girip öğrencileri copla dövme emrini bizzat İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın verdiğini»** bildirmiştir.

AP iktidarı, devrimci ve antiemperyalist güçlerin şiddetli tepkisini davet edecek tahrikleri yaptıktan sonra kanlı imha planının ikinci safhasını sahneye koymuştur. Bu da, devrimcilerin tepkisi karşısında gerici çevreleri harekete geçirerek «komünizmi ezme» gerekçesi altında vatandaşları birbirine düşürmek ve teröre gidebilmek için istediği ortamı hazırlamaktır.

Bu ikinci safhanın uygulanmasında başta İçişleri Bakanı Faruk Sükan olmak üzere, emniyet yetkilileri, savcılar, sağcı gazeteler ve AP yöneticileri birinci derecede rol oynamışlardır.

Bu haftaki basın sayfamızda da görüleceği gibi, sağcı gazeteler, uzun süreden beri antiemperyalist ve sosyalist güçlere karşı bir kışkırtma kampanyası açmışlardır. İçişleri Bakanı Sükan da, bütün olayların sorumluluğunu solcuların üzerine yıkan demeçler vermiş, cumhuriyet savcıları ise, sadece **Amerika'ya karşı gösteri** yapan gençler hakkında **kovuşturma** ve dava açmakla yetinmişlerdir. Bu durum tabii ki, sağcı çevrelerin cesaretini kamçılamıştır.

Mesela Trabzon'da 19 Temmuz günü Amerikan aleyhtarı gösteriler sonunda Radar Üssü'ne yürüyerek polisle çatışan Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrencilerinden 10'u derhal mahkemeye verilmişlerdir. 22 Temmuz günü ise Ataparak'ta düzenlenen «Amerika'yı Telin» Mitingi'ni A.P. militanları basarak gençlere saldırmışlardır. Saldırı, AP İl Başkanı Avukat Muhsin Kutgün'ün evinde 20.7.1968 cumartesi gecesi yapılan ve AP Trabzon Milletvekili ile bir çok tanınmış AP'linin katıldığı toplantıda planlanmıştır. K.T.Ü. Fikir Kulübü Başkanı Fikret Ersezer kürsüde konuşmasını yaparken Emniyet Müdürü Salih Bora'nın emriyle merkez karakoluna götürülmüş ve burada kendisine 6-7 polis tarafından en bayağı şekilde küfredilmiştir. Buna karşılık gençlerin kanuni mitingine saldıranlardan hiç kimse yakalanmamıştır. Olaylar sırasında polis tamamen pasif kalmış, hattâ kendileri tarafından yakalanan öğrencilere AP'lilerin küfredip tokat atmalarına da göz yummuştur. AP'liler ve Emniyet Müdürü Salih Bora, hazırlıklı saldırıya «halkın tepkisi» süsünü vererek öğrencileri tahrikçilikle suçlamışlardır.

Tertipli saldırılar iki gün sonra Konya'da, son yılların en büyük irtica hareketi olarak yine aynı gruplar tarafından tekrarlanmıştır. Konya Yüksek Öğrenim gençliğinin düzenlediği **«Emperyalizmi Telin»** Mitingi karşısında Konya Esnaf Dernekleri, Ticaret Odası, Mücadele Birliği, Komünizmle Mücadele Derneği ve Yeşilay Derneği gibi tutucu kuruluşlar harekete geçerek Vali Muavini'ne başvurmuşlar, bu mitinge izin verildiği takdirde kanlı olaylar çıkacağını bildirmişlerdir. Bu arada miting için çağrı dağıtan bir genç öldüresiye dövülmüş.

Kanlı olaylar çıkabileceğini gören miting tertip komitesi bunun üzerine saat 19.30'da Vali'ye bir dilekçe vererek mitingten vazgeçtiğini bildirmiştir. Ancak, mitingten vazgeçildiği halde, başlarında yeşil sarıklı kimselerin de bulunduğu kalabalıklar birden harekete geçerek komünizmi lanetleme adı altında sağa sola saldırmaya, önüne çıkanı yakıp yıkmağa başlamışlardır. Gözü dönmüş kalabalık ellerinde sopalar olduğu halde Öğretmen Derneği Lokali'ni, TİP İl Merkezi'ni, Konya Gazetesi ve Matbaası'nı, Yeni Kitap Basımevi'ni, Güngör ve Bizim kitabevlerini basarak tahrip etmiştir.

Polis, her zaman olduğu gibi bu gerici hareket karşısında dı seyirci kalmış, saldırganların diledikleri gibi yakıp yıkmalarına göz yummuştur.

NO! Laıssez Faıre, NO! — NO! Laıssez Passer NO!

Vedat'ın giden başı için derim ki : anlamadım bu gâvur kısmının ille Dolmabahçe'de karaya çıkmak istemesini... Mustafa Kemal orda öldü diye, orda mı öldü sanıyorlar onurumuz, orda mı tükendi belliyorlar yiğitliğimiz? Ve niye **Independence** adlı o çirkin uçak gemisiyle geliyorlar? **Bağımsızlığımızı** yitirdiğimizi yüzümüze vurmak için mi yoksa?.. Mustafa Kemal, **Türk milleti çalışkandır, Türk milleti fedakârdır diye** haykırmıştı Cumhuriyet'in Onuncu Bayramında. Mustafa Kemal, **Türk milleti misafirperverdir** dememişti... Biz hiçbir zaman **perver** ve **deyyus** olmadık... İngilizperverler, Amerikanperverler çıktıysa aramızdan, onları kovmasını bildik... Birinci Kurtuluş savaşı **misafirperverlik** adına verilmedi; yani Yunan gâvurunu denize döktükse, pusatlı ve hak-yıyici **misafiri** dehlemesini bildiğimiz içindi... **Türk Milletinin çoğunluğu memnunmuş,** diyorlar, **Amerikalıdan!...** Sükan öyle diyor, vali öyle diyor... **Azınlıkmış gâvurun namusumuza leke sürmesinden gocunan!..** Ne zamandan beri Türk milletinin çoğunluğu, Beyoğlu'ndaki kahpelerle pezevenklerle bir sayılır oldu?... Ve ne zamandır milletçe namusumuzun bekçisi, devlet kuvvetleri Toplum değil, Umum polisi halinde, ve ellerinde matrakları, otellerin önünde gâvurun matrakukasına bekçilik eder sanılıyor?... **Beynelmilel** hakkıymış gâvurun hafta - sekiz - gün - dokuz gelip, Boğazımıza ve Ümüğüze çökmesi!.. Böyle hakka **Hak-Tüü!...** Çünki **yurttaşlık hakkı** diye bir şey varsa, bu, herşeyden önce, yurdun taşını, toprağını müsteviliye karşı koruma hakkıdır..., Ve yurttaşlık hakkı, güzelim İstanbul Amerikalıların karyola gıcırtılarıyla sarsıldığında, bu kulak - karası sesi durdurma hakkıdır... Amerikan cetlerinin cayırtısını kulaklarımızın tozunda patlatma pahasına da olsa, kullanacağız bu hakkı..., Yani **gâvura kul olmama hakkını** sonuna dek kullanacağız... Bilsinler ki, **kan'la kanun** arasındaki **nun'u** gözetelim diye, kanımıza ve namusumuza Amerikan ekmeği doğratmıyacağız... Ama gine bilsinler ki, kendi kaynattıkları **cunta** kazanını gençlere kaldırtmak istiyenlerin başından aşağı dökülecektir kaynar sular... Bırakmıyacağız!.. Bırakmıyacağız!.. Bitti **laissez faire,** bitti **laissez passer...** Yeter ettikleri, yeter geçtikleri!... Geçti artık o **liberal** günler... No laissez faire no laissez passer!...

Can YÜCEL

ASKERLERLE POLİSLER ÇATIŞIYOR
— Türk Ordusu'na karşı polis ordusu! —

Ancak, sokağa dökülen aldatılmış kitlelerin saldırı hareketi, solcu müesseseler tahrip edildikten sonra da durmamış, bir süre sonra onları sokağa dökenlerin de başını yiyecek bir mecraya dökülmüştür.

Topluluğun başındaki yeşil sarıklılar ve sakallılar, sağcı gazetelerin ısrarlı telkinlerini dile getirerek **«Konya'da din birliği lazım, şehrimizde solcuların, pavyonların, içkili lokantaların ne işi var...»** bu defa burjuvaların, kapitalistlerin girip çıkabildikleri lüks lokanta ve gazinolara yönelmişlerdir. İçi turistlerle dolu olan Bomonti Lokantası ile Torrence Gazinosu da bir anda yerle bir edilmiştir.

Daha tehlikeli bir teşebbüs ise, saldırganların ordu evini ve vilayeti basmak istemeleri olmuş, ancak 2. Ordu Komutanı Orgeneral Nazmi Karakoç'un komuta ettiği birliklerin müdahalesiyle bu gerici hareket bastırılabilmiştir.

En basit bir protesto gösterisinde 50-60 devrimciyi birden yakalayıp nezarethanelere atan Sükan'ın polisleri açıkça lâik cumhuriyete kasdetmiş olan bu hareket karşısında sadece 4 kişiyi nezarete almakla yetinmiş, fakat gece 5 bin kişilik kalabalığın vilayetin önünde toplanması üzerine onları da serbest bırakmıştır. Neden sonradır ki, komünizmle mücadele derneği başkanları ile esnaf kuruluşları başkanlarından sadece 7'si sanık olarak tutuklanmıştır.

Kanlı imha planını uygulamakla yükümlü İçişleri Bakanı Faruk Sükan, olaylardan sonra Konya'ya giderek sözümona incelemelerde bulunmuş ve verdiği ilk resmi demeçte olayların sorumluluğunu yine solcuların üstüne yıkmıştır. Sükan, en ufak bir utanma duymadan gazetecilere aynen şunları söylemiştir: **«Aşırı solun son günlerde giriştiği tahrik ve anarşi hareketlerinin Konya'daki üzücü olaylarda rolü olduğu kanaatindeyim...»**

Sükan Konya olaylarının da sorumluluğunu «sol»un üzerine yıkarken, İstanbul'da komada bulunan genç sosyalist Vedat Demircioğlu'nun ölümü AP iktidarını «katil» durumuna düşürmüştür. Zira Adli Tıp Başkanı'nın açıkladığı Demircioğlu ile ilgili morg raporunda aynen şöyle denilmektedir: **«Sert ve küt bir cismin başa vurulması veya başın sert ve küt yere çarpması neticesinde, kafa kemiği kırık, kafa içi kanaması neticesinde ölüm...»**

Vedat Demircioğlu'nun bir hafta komada kaldıktan sonra İlk Yardım Hastanesi'nde can vermesi karşısında, arkadaşlarının tepki göstermesi çok normal olduğu halde, AP İktidarı bunu da kendi kanlı imha planının uygulanması için bir fırsat saymış ve infial içindeki öğrencilerin karşısına yine polisini dikmiştir.

Arkadaşlarının ölümünü öğrenen Teknik Üniversite öğrencilerinden 100 kişilik bir grup üzerinde «Katiller» yazılı bir çelengi vilayetin önüne bırakmak istemişler, ancak Emniyet Müdür Muavini Yaşar Okçuoğlu'nun emri üzerine toplum polisleri gençlerin üzerine saldırarak çelengi parçalamışlar ve 13 genci yakalayarak nezaret altına almışlardır.

Saat 13.30'da Fikir Kulüpleri Federasyonu'na mensup gençler, ellerinde Vedat Demircioğlu'nun fotoğrafları olduğu halde vilayet önüne gelmişler, ancak polis onlara karşı da zorbalığa başvurarak 36'sını nezaret altına almıştır.

Polislerin bu zorbalığı karşısında, İstanbul Üniversitesi öğrencileri üniversite bahçesinde toplanmışlar ve «Katil Sükan, katil Sükan, İstifa» diye bağırarak Çemberlitaş'a yürümüşlerdir. Ancak bu yürüyüş de, polis tarafından coplarla dağıtılmıştır. Polis, bu arada, olayların geçtiği yerde bulunan Balıkesir Yüksek Öğrenci Yurdu'nu da basarak üst kattaki oda kapılarını kırmış, içeride bulduğu öğrencileri coptan geçirmiştir.

Vedat Demircioğlu'nun naşının tahnit edilerek ailesine verilmesi ve memleketi olan Taşkent'e gönderilmesi üzerine, ertesi gün arkadaşları sembolik bir cenaze töreni yapmağa karar vermişler ve bayrağa sarılı boş bir tabutla Beyazıt Meydanı'ndan Cağaloğlu'na doğru yürüyüşe geçmişlerdir.

Ancak, polisin yürüyüşü engellemeğe kalkışması yüzünden Cağaloğlu'nda coplu, taşlı, sopalı sokak savaşları patlak vermiştir. Bu olaylar sırasında, polisin tamamen tahrik etme, olayları büyütme göreviyle meydana sürüldüğü bir kere daha görülmüştür.

Coplu ve kalkanlı polislerin hiçbirinde yaka numarası bulunmaması bilhassa dikkati çekmiştir. Nitekim bir gün önce

Kanlı iktidarın ortakları

Yaşar Kemal

Benim şu insanlardan sıtkım sıyrıldı. Ben size bir şey söyleyim mi, umut kesilmez derler ama, bu milletin sonu iyi değil. Türkiye yokolma uçurumunun tam başında. İnsanları çoğunlukla yozlaşıp gidiyor. Bir insanın ölümü, yozlaşması onun onursuzluğuyla başlar. Amerika Türkiyeyi işgal etmiş. Otuz beş milyon metre kare toprağına binlerce asker, dev radarlar, üsler yerleştirmiş. Sözümona Amerika bizim müttefikimizmiş. Sözümona Amerika bizi üçüncü bir dünya savaşında Sovyetlere karşı koruyacakmış. Halbuki durum tam aksi. Üçüncü bir dünya savaşında Osman Bölükbaşının da dediği gibi Türkiye büyük bir mezarlık olacaktır. Türkiyede hiç canlı kalmayacak, altı saat gibi kısa bir sürede Türkiye topraklarındaki tekmil canlılar öldürülecektir. Bundan başka Türkiyede Amerikalıların davranışları utanç vericidir. Bayrak yırtmalardan tut da sokakta oynayan çocukları keyf için kurşunlamalara kadar, iğrenç rezaletler. Bir zamanlar, Türk kızları Amerikalılar yüzünden şehir sokaklarına çıkamıyorlardı. Türk kıyı şehirleri Amerikan 6. filosunun şehvetlerini tatmin merkezleri haline gelmiştir. Bir millet için ne iğrenç değil mi, ne utanç verici bir hal değil mi? Sen denizlerde dolaş dolaş, sonra gel Türk şehirlerini genelev olarak kullan. Şimdi hiç bir Avrupa kıyı şehri Amerikalıları kabul etmiyor. Amerikalıların genelevi olmak zilletine düşmek istemiyor. Ama camilerinde beş vakit selâlar verilen Türk şehirleri.. Ayıp, rezalet, utanç verici, yüz kızartıcı... Ve müslüman geçinen gazeteciler de Amerikalıların yanında... Ve İstanbul şehri ve İzmir şehri, o İzmir şehri ki bundan kırk beş yıl önce düşmanı Türkler orada denize dökmüşlerdi. O İstanbul şehri ki, yedi yüz yıl Türk Fatihlerine yataklık etmiştir. Ve şimdi bu güzelim şehirler Amerikalıların şehvet pazarları. Ve Türklerin bir kısmı, ve Müslüman geçinenlerin epeysi Amerikalılarla birlik oluyorlar. Bu şehvet pazarlarında Amerikalılara yataklık edenler var. Türk milleti gibi bir millet bu hale nasıl düşer? Ve toptan bir millet köleliğe nasıl karşı koymaz? Ben bunu anlamıyorum. Karşı koymamak köleliğe razı olmaktır. Türk milleti gibi bir millet buna nasıl katlanır? Bir millet bütün iyi niteliklerini yitirse bile bu hale nasıl gelir?

Bu işgal rezaletine, bu şehvet pazarı haline düşmeğe karşı koyan bir avuç Üniversite genci var. Eğer onlar da olmasalardı, ben size burada doğruyu söylüyorum, şimdi bu yazıyı yazmak gereğini duymaz, bu millet ölmüştür, kaderimiz buymuş der, kalemimi de kırar başımı alır giderdim. Çok şükür ki Türkiyede bu gençler var, Türkiyeyi hiç olmazsa azıcık ayakta tutuyorlar. Yüzümüzdeki bu karayı, bu utanç lekesini azıcık da olsa onlar hafifletiyorlar.

Bu gençler ne yaptılar, Amerikalıların şehvet pazarı haline soktukları güzelim İstanbul şehrine, minarelerinde beş vakit selâlar verilen İstanbul şehrine Amerikan askerleri misafir kılığında girince, en masumane bir şekilde protestoda bulundular. En ağır hareketleri Amerikan işgal gücü erlerinin üzerlerine mürekkep serpmeleri oldu. Bütün dünyada, son zamanlarda protesto mürekkepleri boşaltmak öğrenci geleneğidir. Hattâ Devlet Başkanlarının, Başbakanların üstüne bile öğrenciler mürekkep fışkırtırlar. Hattâ De Gaulle gibi bir Devlet Başkanının üstüne bile mürekkep sıkılmıştır. Bunun için kimse öğrencileri, dünyanın hiçbir memleketinde, öldürmeğe kalkmamıştır. Hele büyük şehirlerimiz Amerikan işgal gücü erlesi için şehvet pazarı yapanları protesto ettiler diye hiçbir kimse insan alan hiçbir kişi parmağını bile kıpırdatmamıştır. Ama gelin görün ki, talebelerin bu en masumane hareketleri bizim polisimiz tarafından büyük tepkilerle karşılanıyor.

Türk polisi, yaaaaa, evet Türk polisi, Türk milletinin, hem de çok yoksul Türk milletinin dişinden tırnağından artırarak maaş verdiği Türk polisi, Şehvet Pazarının bekçiliği yaptırılan Türk polisi bir gece şafağa karşı Türk Üniversitesini basıyor. Üniversite yatakhanesini muharebe meydanına döndürüyor, gençleri pencerelerden atıyor, öldürüyor, gözlerini kör eyliyor. Buna Üniversite hocaları susuyorlar. Üstelik de Üniversite Senatosu bu kan revan içindeki yavrularını suçlayarak, istifa ediyor. Vay millet vay, vay insanoğlu vay, vay insanlık vay... Vay insan haysiyeti vay... Sonra gericisi, ilericisi bütün Türk basını bu gençleri suçluyor. Abdi İpekçisi, Ecvet Güresini, Akşamın başyazarı.. Bunlar Türk milletinin güvendiği kişiler.. Vay umut vay!

Dahası var, uykularında coplanarak, çırılçıplak Mahkeme karşısına getirilen Türk gençleri.. Uykudan geldikleri besbelli çocukların.. Çocuklar kan revan içinde.. Yargıç onlara giyitleriniz nerede, diye sormuyor. Giyitlerinin nerede olduğu belli? Polislere de sormuyor. Yoksa bu gençler bir yolunu bulup giyitlerini yırtıp atmışlar mı? Polis dövüyor, polis öldürüyor, polis kör ediyor. Ve gençler demir parmaklıklar ardına gönderiliyor. Kurtla kuzu misali.. Kurt kuzuyu yiyecek. Eğer mülkün temeli olan adalet buysa, bu mülkten hayır beklemeyin. Adaletin mülkün temeli olduğu sözü inşallah doğru değildir.

Polisi, Basını, Üniversite öğretim üyeleri, iktidarı bir avuç Türk çocuğunu ateş çemberine almışlar, ver yansın ediyorlar. Suçları neymiş, eeey geleceğin Türk halkı, eğer varolacaksan sana sesleniyorum, bu gençlerin en mâsumane bir şekilde İstanbul'un şehvet pazarı olmasına protestodan başka suçları yok. Başka hiç bir suçları yok. Efendiler kendilerini kurtarmak için bir takım yalanlar uydururlarsa yalandır. inanma.. Evet bunlar Türk onurunu, Türk umudunu, Türklerin tek şahlanmış gücünü ateş çemberine almışlar. Kanlı iktidara ortaklık ediyorlar.

İnsanız, ey İsmet İnönü, Ey Mehmet Ali Aybar, Ey Osman Bölükbaşı, Ey Bülent Ecevit, Ey Nadir Nadi, Ey Çetin Altan, Ey İmran Öktem, Ey Orhan Kemal, Ey Sabahattin Eyüboğlu, Ey Melih Cevdet, Ey Fazıl Hüsnü Dağlarca bizler ne duruyoruz. Bakın hazır gençleri ateş çemberine almışlar, biz de vuralım, biz de vuralım gençlere. Vuralım vuralım abalıya.. Elimiz değmişken bir tekini bırakmayalım. Öldürelim, kıralım, yakalım... Gözlerini kör edelim, hepsini hapsedelim, bu yapılanlar yetmez. Temerküz kamplarına gönderelim, derilerini yüzelim insanın böyle diyeceği geliyor. Bunların suçu büyük... Çok, çok, çok, çok büyük. Amerikan erlerinin üstüne mürekkep fışkırtmışlar.. Olacak iş mi? O Amerikan erleri ki... Niçin gelmişler Türkiyeye?

Ne insaf, ey utanç, ey insanlık şu dünyadan ne zaman çekilip gittin? Hiç mi nam-ı nişanın kalmadı?

Benim şu insanlardan sıtkım sıyrıldı.

IŞTE KANLI OLAYLARIN SORUMLULARI

NAKİBOĞLU
- Emniyet Genel Müdürü

MUZAFFER ÇAĞLAR
— İstanbul Emniyet Müdürü —

SELİM BAHADIR ÇAKIR ve YAŞAR OKÇUOĞLU
— Toplum polisinin şefleri —

DEMİREL
— Başbakan —

FARUK SÜKAN
— İçişleri Bakanı —

NACİ TOLON
— Mutemed polis şefi —

VEFA POYRAZ
— İstanbul Valisi —

NEDİM DEMİREL
- İstanbul Savcısı -

nezarete alınan gençlerin sorgusu sırasında savunma avukatlarından biri şahitlik yapan bir toplum polisine niçin yaka numarası takmadığını sormuş, o da yaka numarasını düşürdüğünü söylemiştir. Ancak bu ifadeden sonra, dışarıda şahitlik yapmak üzere bekleyen ve hepsi yaka numarasız olan polislerin hep birden ceplerindeki numaralarını çıkararak yakalarına taktıkları görülmüştür.

Adliyeye yürüyüş yapan gençlerin karşısına polisin çıkartılması üzerine taşlı sopalı sokak savaşı başlayınca olay yerine askerî inzibatlar getirilmiş, çatışma kısmen önlenmiştir. Ancak bu defa da polislerle inzibatlar arasında çatışmalar olduğu görülmüştür.

Polis gençlere karşı çıkartıldıkça olayların durdurulamayacağını gören İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Tarık Zafer Tunaya, Çetin Özek, Aytekin Ataay, Aydın Aybay, Necip Kocayusufpaşaoğlu, Cağaloğlu'na gelerek Emniyet Müdür Muavini Yaşar Okçuoğlu ile görüşmüşler, öğrencilerin polise allerjisi olduğunu söylemişler ve polisleri çekmesini istemişlerdir. Okçuoğlu ise «Ben emir kuluyum. Aldığım emri uyguluyorum» demiştir.

Gerçekten de, polis, bu olaylarda «kanlı imha planı» uyarınca tahrik ve imha göreviyle öğrencilerin üstüne sevkedilmekte, İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın Vali Vefa Poyraz vasıtasıyla verdiği bu emirler, başta İstanbul Emniyet Müdürü Muzaffer Çağlar ve Emniyet Müdür Muavini Yaşar Okçuoğlu olmak üzere, toplum polisi şefi Selim Bahadır Çakır ve 8. Şube Müdürü Naci Tolon tarafından sadakatle uygulanmaktadır.

Nitekim, Yaşar Okçuoğlu'nun «Ben emir kuluyum» demesi üzerine, emri verenlerle görüşmek üzere vilayete giden üniversite öğretim üyeleri polisi kimin kışkırttığını bizzat görmüşlerdir.

Öğretim üyeleri, Teknik Üniversite'nin basılması emrini kimin verdiğini sorunca Vali Vefa Poyraz «Ne ben emir verdim, ne de hükümet... Bu doğrudan doğruya oradaki polis şefinin inisiyatifi ile olmuştur» cevabını vermiş ve ondan sonra Poyraz'ın çelişkilerini ortaya koyan şu konuşma cereyan etmiştir:

— Öyleyse polisler suçlu, değil mi?

— Evet, suçludurlar.

— Pekiyi, neden suçlular takip edilmedi?

— Savcılık takibat yapıyor.

— Savcılık takibat yaptığı konusunda bildiri yayınlamadı.

— Ben savcının işine karışmam...

— Usul Kanunu'nda hüküm vardır. Vali, savcıdan dâva açmasını isteyebilir. Sonra idareye düşen görev, cezaî takibat dışında idarî takibat açmaktır.

— Cezaî takibat olunca, disiplin takibatına ne lüzum var?

— Hukukî bakımdan çok fark var... İkisi ayrı şeylerdir.

— Efendim, vaktiniz yok. Yoksa ben canavar ruhlu değilim...

Öğretim üyeleri ve öğrenciler, bundan sonra, polisin geri çekilmesini ve yakalanan öğrencilerin serbest bırakılmasını istemişler, ancak Vali Vefa Poyraz, uzlaşmaz bir tutum takınarak, toplum polisini asla geri çekmeyeceğini ve öğrencileri serbest bıraktıramayacağını söylemiştir.

Vali'nin bu tutumu yüzünden olaylar dergimizin hazırlanmakta olduğu hafta sonunda da, daha gelişerek devam etmiştir. Bu arada MTTB çevresinde toplanan gericilerin «komünistlere karşı cihad» ilan eden hoparlörlü yayınlarının polislerin gözü önünde pervasızca devam ettirilmesi, İstanbul'un güvenliğinden sorumlu olanların nasıl tahrikçi bir tutum içinde olduklarını göstermiştir.

İktidarın bu tutumu devam ettiği takdirde, sadece İstanbul, Konya ve Trabzon değil, Türkiye'nin bütün şehirleri kanlı olaylara gebedir. Sonunda mutlaka kanlı bir terör getirecek olan bu tahriklerin, kanlı olayların, cinayetlerin başlıca sorumluları başta AP Genel Başkanı Demirel olmak üzere, İçişleri Bakanı Faruk Sükan, İstanbul Valisi Vefa Poyraz, Emniyet Genel Müdürü Hayrettin Nakiboğlu, İstanbul Emniyet Müdürü Muzaffer Çağlar, Emniyet Müdür Muavini Yaşar Okçuoğlu, Toplum Polisi Şefi Selim Bahadır Çakır, 8 Şube Müdürü Naci Tolon ve İstanbul Cumhuriyet Savcısı Nedim Demirel'dir.

Nitekim, toplum polisinin işlediği cinayet bütün yurtta infial yarattığı halde, cuma günü Başbakan Demirel açıkça katil polisi savunmuş, İçişleri Bakanı Faruk Sükan ise halen 3.500 kadar olan toplum polisinin sayısının 10 bine çıkarılacağını açıklamıştır. Bu açıklamaya göre İstanbul, Ankara ve İzmir dışında Adana, Zonguldak, Elazığ, Erzurum, Diyarbakır, Trabzon, Samsun, Bursa, Konya, Kayseri, Sivas ve Gaziantep'te de toplum polisi kurulacaktır. Esasen, toplum polisinin kuruluşuna dair kararname, bu teşkilâta ortaokul mezunlarının alınmasını öngördüğü halde, Sükan keyfî bir kararla ilkokul mezunlarını dahi toplum polisi kadrosuna almağa başlamıştır.

Böylece iktidar, gençlik hareketlerinde daima olumlu rol oynayan Türk Ordusu'nun karşısında, tıpkı Nazi Almanya'sının SS kıtaları gibi bir «polis ordusu» kurmak yolundadır.

Bursa'da TİP'in toplantısının basılmasına ve TİP'lilerin öldüresiye dövülmesine göz yumduktan sonra mükâfat olarak İstanbul'un başına getirilen Vefa Poyraz ise, toplum polisini devrimci güçleri ezmek için insafsızca kullanmaktadır.

İstanbul Savcısı Nedim Demirel'e gelince, emrindeki teşkilatı sadece devrimci ve sosyalist gençleri tevkif ettirmek, devrimci basını susturmak için seferber etmiştir. Gümüşsuyu Öğrenci Yurdu'nda işlenen cinayetin ve yapılan zorbalığın faillerini bulmak ve delil tesbit etmek için İTÜÖB Başkanı Harun Karadeniz'in yaptığı müteaddit müracaatları cevapsız bırakarak görevini suiistimal etmiştir.

Hafta sonunda toplanan Millî Güvenlik Kurulu'na, hükümetin, bütün sorumluluğu solcuların üzerine yıkan bir raporla geldiği bilinmektedir. Amaç, sorumluluğu tamamen solcuların üzerine yıktıktan sonra sol hareketleri tasfiye etmek için ünlü Terör Kanunu'nu meclisten geçirmek, bir «polis devleti» kurmak ve Türkiye'yi Amerika ve onun hizmetindeki çıkarcı çevreler hesabına bir «dikensiz gül bahçesi» haline getirmektir.

BELÂ

Amerikalı sömürücü ile işbirlikçi kompaları, yiyici iktidar, sonunda iyi beläya çattılar. Millici bilincin bu dönem ilk uyarmasıdır bu. Amerikalı gâvur her dilediği yere elini kolunu sallıyarak giremeyeceğini bir kere daha gördü. İstanbul sokaklarında pataklanıp tepetaklak boğaz sularına atılan -kendileri belki suçsuz- genç bahriyeliler, suçlu bir düzenin suçlu niyetlerine araç olmanın ne demeye geldiğini daha iyi anlamış olarak dönecekler ülkelerine. Tepelerine inen acı yumrukların onlara değil, onları gâvur niyetle, gâvurcasına, boğazımıza kadar getirip oturtan gâvur güce indirilmiş darbeler olduğunu görüp anlamışlarsa eğer. Amerikan emperyalizminin içten ve dıştan uğradığı saldırı daha bir güç kazandı demektir.

Yiyici iktidar, bu toprakları üzerinde dostsuz dayısız hükümet etmeye gücü yetmediğinin (ve de niyeti elvermediğinin) ilânını bir kere daha yine kendi eliyle çıkardı. Ne oranın ne buranın uydusu, kendi millî kaderinin sahibi, milletçe (ama sahiden milletçe, yani tüm emekçiler birlikte, elele) dostu dost, düşmanı düşman, çıkarı çıkar bilen bağımsız bir Türkiye, artık açıkça belli oldu ki, bu kafası kadar midesi bozuk iktidarın hazmedeceği şey değildir. Onun için işte, bu iktidar, yurda iyi ve güzel, yaşanılır yarınları çağrılayan genç güçleri bundan böyle hep karşısında bulacak, ve onlara yâr olamamanın telâşı içinde hem çağın, hem de yurdun tarihi çizgisine her tam düştükte biraz daha dayım dediği gâvura sarılacaktır. Tez ki bu dayı kendine yeni bir yeğen bulmaya...

T. AĞAOĞLU

KALKINIYORUZ...

DOLMABAHÇE DİRENİŞİ VE SOSYALİZM

Mehmet Ali AYBAR

İkinci millî kurtuluş mücadelemizin tarihi yazılırken «Dolmabahçe Direnişi» diye adlandırılacak olan son olaylar, AP iktidarının gerçek yüzünü bir kere daha apaçık ortaya koymuştur.

Son olayları adi bir polis olayı gibi göstermeğe kalkışmak ve hele polis baskını ile ağır biçimde tahrik edilmiş olan gençleri kamu düzenini bozmakla suçlamak bir sonucu «neden» gibi göstermek gayretidir.

6. Filo'nun ziyaretlerine izin vermekte, hükümet kamuoyunu hiçe sayarak bizzat kendisi kamu düzeninin bozulmasını tahrik eder duruma gelmektedir. Bu gibi hallerde, kamu düzenini korumakla görevli emniyet kuvvetleri kamuoyuna karşı gayrimillî menfaatlerin koruyucusu durumuna gelmekte, müdahaleleri, meşruiyetini kaybetmektedir. Son olayların bütün sorumluluğu hükümete, emniyet kuvvetlerine ve emperyalist Amerika'nın yurdumuzda istenmeyen menfur varlığına racidir. Türk kamuoyu Türkiye'de Amerikan varlığına karşı son derece hassas bulunduğu halde, 6. Filo'nun ziyaretine izin vermiş olması, hükümetin basiretsizliğinin ve aczinin yeni bir delili olmuştur.

Bir başka ihtimal, AP iktidarının Amerika'nın ziyaret bildirisine «hayır» diyemeyecek durumda bulunmasıdır ki, bu takdirde, hükümetin aczi ve sorumluluğu katmerleşmektedir.

Nihayet Demirel ve arkadaşlarının bu olayları bilitizam çıkarmak kastıyla hareket etmiş olabileceklerini de düşünebiliriz. Anayasa ve demokrasi düzeni içinde kendilerini her gün daha rahatsız hissedenler, anayasa düzenine büsbütün paydos diyecek kanunların çıkartılmasına zemin hazırlamak kasdıyla hareket etmiş olabilirler.

Son olarak demokratik anayasa düzenine karşı faşist bir darbe hazırlığı ihtimali de gözden uzak tutulmamalıdır.

Bütün bu ihtimaller karşısında gençlerimiz uyanık olmalıdırlar. Bilinçli ve örgütlü halk kitleleri olmadan, millî mücadelelerin zafere ulaştırılması mümkün değildir. Bu işte aydın gençlere büyük ödev düşmektedir. Gençlerimiz, işçi genç kardeşleri, köylü genç kardeşleri, sanatkâr, küçük esnaf, memur genç kardeşleri ile yakın ilişkiler kurarak halkın uyandırılmasına, örgütlendirilmesine hizmet etmelidirler. İçinde bulunduğumuz şartlarda hayallere kapılmadan ve hiçbir sonuç vermeyecek taklitçiliğe özenmeden Türkiye'de devrimci olmanın, millî kurtuluş mücahidi olmanın biricik yolu budur.

Millî kurtuluş mücadelesinin zafere ulaşmasının, yukarıda açıkladığımız şarta sıkı sıkıya bağlı bir diğer şartı da, bugünkü kapkaççı düzenin temelden, yani sosyalizm doğrultusunda değiştirilmesidir. Geri kalmış bir ülke olan Türkiye'de komprador kapitalizmi ilişkileri kökünden değiştirilmedikçe, tam bağımsızlığa kavuşulması katiyen mümkün değildir.

Bütün bunlardan dolayı ikinci millî kurtuluş mücadelemizin halka maledilmesini sağlayacak derinleşmesine bir eylem içinde yürütülmesi zorunludur. Aslında siyasal eylem, devrimci eylem bundan başka bir şey değildir. Eylem, kitlelerin bilinçli siyasî bir güç olarak davranmalarını sağlayacak ön çabalarla, halk kitlelerinin bizzat etkin hale gelmesini kapsayan bir kavramdır. Geniş kitleler dışında yalnız etkin azınlıklarla sonuç alınabileceği düşüncesi sosyalizme yabancı, anarşist bir görüştür.

Bu vesileyle etkin bir azınlık olarak üniversite gençliği'nin dünyada ve bizde oynamakta olduğu rol üzerinde de durmak isterim. Batıda ve geri kalmış ülkelerde yüksek öğrenim yapan gençlerin büyük çoğunluğu hakim sınıflara ve orta tabakalara mensup oldukları halde, hele tarihin dönüm noktalarında sınıfsal karakterlerinden sıyrılarak devrimci bir nitelik taşırlar. Bunun nedenleri henüz açık seçik açıklanmış değildir. Psiko-sosyal nedenlerin ağır bastığını ve kendi toplumlarında yabancılaşmanın gençleri üst planda halkla bir bütünleşmeye itelediğini sanıyorum. Örneğin bugünün tüketim mihveri etrafında dönen teknokrat ve konformist kapitalist toplumlarda gençler, insanları yabancılaştıran, bağlayıcı alışkanlıkların zebunu yapan hayat şartlarına isyan etmektedirler.

Geri kalmış toplumların üniversiteli gençleri de, genellikle varlıklı sınıf ve tabakalara mensup oldukları halde, kapitalist toplum düzenine, emperyalizme karşı direniyorlar. Sahte demokrasiye, yalancı kalkınma yöntemlerine, millî kültürün yozlaştırılmasına isyan ediyorlar. Bu hareket son yıllarda Türkiye'mizin en ümitli hareketlerinden biri haline gelmiştir.

Sosyalist ülkelerde de benzer hareketler görülüyor. Polonya'lı gençler, Çekoslovakya'lı gençler, Yugoslav gençler, merkezci bürokratik ceberrut yönetime karşı başkaldırıyorlar; hürriyetçi bir sosyalizm istiyorlar.

Batının kapitalist toplumlarında ve geri kalmış toplumlarında başgösteren bu gelişmenin devrimci niteliği üzerinde titizlikle durulması gerekir. Sömürü düzeninin tasfiyesi doğrultusunda olan bu gelişmeler, aynı zamanda merkezci bürokratik ve otoriter bir sosyalizmin uygulanmasının da karşısındadır. Toplum düzeninin somut insanın mutluluğunu, özgürlüğünü, eşitliğini gerçekleştirmesi ve sosyalizmin özgürlük içinde insaniyetçi hedefine ulaşması istenmektedir. Bu istekler, bizde daha önce dile getirilmiş olan Türkiye sosyalizminin partimizce gerçekleştirilecek temel ilkeleridir.

Sosyalizm, insanlığın biricik umududur. Sosyalizm toplumca özgürlük, yani millî bağımsızlık ve kişilerin gerçek özgürlüğü, eşitliği ve mutluluğu ile gerçekleşir. Sadece toplumun hızlı kalkınması uğruna yukarki hedeflerden hiçbiri aleyhine halka zorla fedakârlık kabul ettirilemez. Sosyalizmin kapitalizme üstünlüğü, hızlı bir ekonomik büyüme ve buna bağlı olarak kişilere daha iyi yaşama olanakları sağlanmasından ibaret değildir. Sosyalizmin asıl üstünlüğü, somut insanı kendi kendini gerçekleştirmenin tatmini içinde mutluluğa kavuşturmasındadır. Bu da vatandaşın toplumda aktif bir unsur olması, iktisadî, siyasî, kültürel faaliyetlere fiilen katılması, bunları denetlemesi, her kademede söz ve karar sahibi olması ile gerçekleşir. Bundan dolayı demokratik müesseselerin sosyalist toplumlarda, özgürlükçü ve katılmacı yönlerden daha da genişletilerek uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Yöneticilerin gerçek seçimlerle işbaşına gelip düşmeleri, kuvvetler ayrılığı, hukuka bağlı devlet, yargı bağımsızlığı ve deneti, kişisel temel haklar dokunulmazlığı, Anayasa Mahkemesi, Danıştay, basın özgürlüğü, sendikal özgürlükler, çok parti rejimi, muhalefetin hakları, referandum gibi vatandaşı iktidarların keyfiliğine karşı koruyan müesseseler, burjuva düzeniyle beraber çöp tenekesine atılacak şeyler değildir. Bunlar politikada yüzyılların deneyinden geçerek yaratılmış objektif değerde müesseselerdir. Temsili demokrasi rejimini doğrudan demokrasiyle bağdaştırarak yeni müesseselerle sosyalist demokrasinin özgürcü esaslar üzerinde kurulması gerektir. Sosyalizm insanların seveceği ve isteyeceği politik öz ve biçime kavuşturulmalıdır, kavuşturulacaktır.

Her toplumun sosyalizmi kendi şartlarına en uygun biçimlerde ve tam bir bağımsızlık içinde gerçekleştirmesi şarttır. Hiçbir gerekçe bir sosyalist devletin bir başka sosyalist devletin iç işlerine karışmasını mazur gösteremez. Sosyalist devletler arasında varolması gereken eşitlik ve özgürlük içinde dayanışma, bir güçlü devletin iradesini küçüklere dayatması biçimini almamalıdır. Küçük devletlerin bağımsızlarına, kıskançlıkla sahip çıkmaları, sosyalist bir düzende de kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Bu bakımdan, Çekoslovakya olaylarını endişe ile izliyoruz. Sovyetler Birliği, sosyalist devletlerle ilişkilerinde «büyük devlet» olmanın üstünlüğü ile hareket etme alışkanlığından vazgeçmelidir. Romanya'ların, Çekoslovakya'ların, Yugoslavya'ların çoğalması Sovyetler Birliği'ni öteki sosyalist devletlerle ergeç eşit ilişkiler kurmaya yanaştıracak ve böylece eşitlik ve özgürlük içindeki bu yeni ilişkilerden emperyalizme karşısındaki cephe güç kazanacaktır.

(21 Temmuz 1968'de yaptığı konuşmadan özetlenmiştir.)

Sosyalistler bir şehit daha verdi...

Demircioğlu'nun öldürülmesinin sorumlusu Demirel Hükümetidir, Bu cinayetin hesabı sorulacaktır!

Adı Vedat Demircioğlu.

1943 Mart'ının 5'inde Konya'nın Taşkent bucağında dünyaya gelmişti. Bir Anadolu çocuğuydu. Vefa Lisesi'ni bitirmiş, şimdi de baştan başa değiştirilmesi gereken bozuk bir eğitim düzeni içinde hukuk öğrenimini tamamlamağa çalışıyordu. Hukuk Fakültesi B Grubu öğrencisiydi...

Her kafası çalışan, halkını seven genç gibi, o da düzenin bozukluklarını görmüş, haksızlığa, sömürüye başkaldırmıştı. Öğrenimini tamamlayabilmek için bir yandan işportacılık otel kâtipliği gibi işlerde çalışırken, bir yandan da sosyalist eylem içinde mücadele veriyordu. 25 yaşının bütün enerjisini toplumcu mücadeleye adamıştı. Bütün gençlik hareketlerinde ön plandaydı.

Aynızamanda, Türkiye İşçi Partisi Eminönü İlçesi'nin en aktif elemanlarındandı. Parti içi eğitim bürosunda görevliydi. TİP Eminönü İlçe Başkanı Erdoğan Yamaç'ın söylediğine göre, yönetim kurulu üyelerinden de daha çok çalışıyordu. Bu yüzden bu kongrede yönetim kurulunun en kuvvetli adaylarından biriydi. Afiş yapıştırıyor, el ilanı dağıtıyor, hoparlörleri bağlıyordu.

Sosyalist gençlik örgütü Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun da üyesiydi. FKF'nin bütün hareketlerinde ön planda yer alanlardan biri de o idi.

O kanlı 17 Temmuz gecesi İstanbul Teknik Üniversitesi'nde bulunuyordu. Çünkü, Teknik Üniversite Motorlar Enstitüsü'nün kurslarına da kaydolmuştu. Kurstan sonra Teknik Üniversite'li kardeşlerinin heyecanına o da katılmıştı.

Sonra o vahşice saldırı başlamıştı. Polislerin copları masum gençlerin körpe vücutları üzerine birer cellat baltası gibi iniyordu. Vedat Demircioğlu da saldırıya uğrayanlar arasındaydı. Korunmak için Gümüşsuyu Öğrenci Yurdu'nun üst katındaki yatakhanelere çekilmişti. Polisler bire karşı beş, on kişi olarak saldırıyorlardı. Cop ve tekme darbeleri arasında gerileyen Vedat pencereye kadar çekilmişti.

İşte 17 Temmuz 1968 gecesine «kanlı gece» damgasını vuran cinayet o anda işlendi. Polisler coplar ve tekmelerle son defa Vedat'ın üstüne yüklendiler. İnce pencere camları paramparça oldu ve Vedat'ın vücudu ikinci kattan aşağıya düştü.

Kanlar içinde yerde yatan Vedat'ın üzerine dört polis birden çullandı. Kendinden geçmiş olan genci yerde sürüklerken, hâlâ vahşet duygularını tatmin edememiş olacaklar ki, bir yandan da copluyorlardı. 300 metre kadar sürükleyip Teknik Üniversite'nin ana giriş kapısına getirip attılar. Vücudundan boşanan kanlar 300 Metre'lik bir iz bırakmıştı geride...

10 dakika kadar da ana giriş kapısında yattı Vedat. Karşıdaki evlerde oturanlar bu dehşet verici manzaraya tanık olmuşlardı. Yürekleri parçalanmış, ağlıyorlardı.

Nihayet bir polis, kanlar içindeki Vedat'ı bir arabaya atarak İlk Yardım Hastanesi'ne götürdü ve oraya bırakır bırakmaz ortadan kayboldu. Suçluların telaşı içinde kaçmıştı.

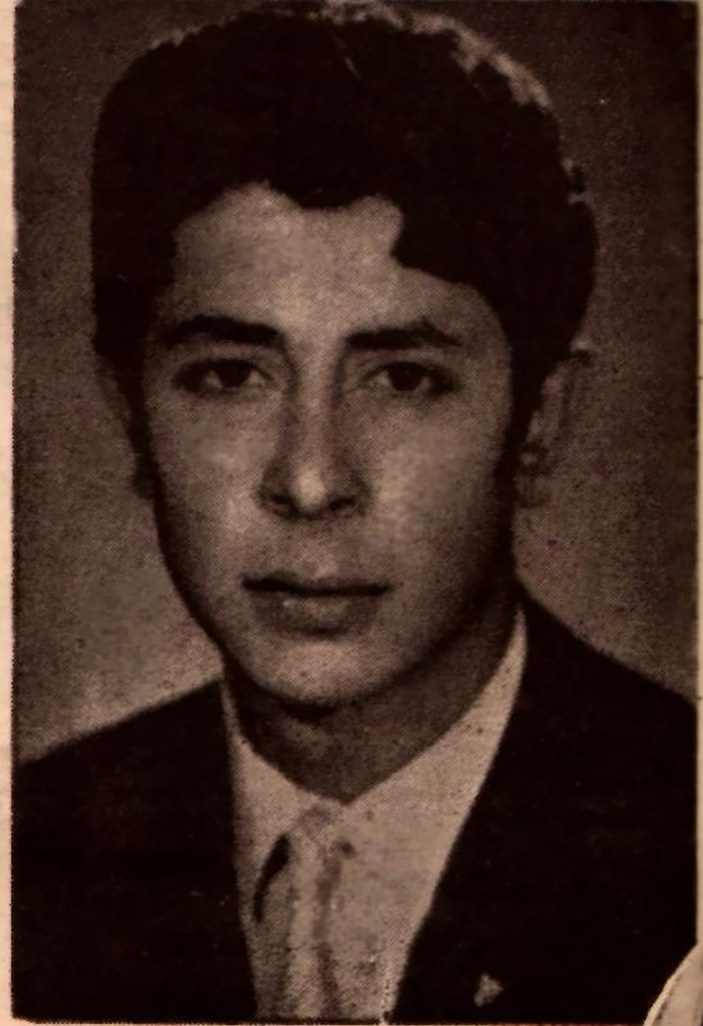
Saldırgan Amerikan filosunun bahriyelileri polisin kapısında nöbet beklediği fuhuş yuvalarında cinsel arzularını tatmin ederken Vedat tam bir hafta İlk Yardım Hastanesi'nde ölümle pençeleşti. Kafatası parçalanmış, vücudu cop darbelerinden mosmor olmuş, kol kemikleri kırılmıştı.

Kan kaybediyordu. Arkadaşlarının verdiği (0) grubu RH negatif kan da derdine derman olmuyordu. Ameliyat yapıldı, o da kurtaramadı Vedat'ı...

Sosyalist kavganın genç militanı 24 Temmuz 1968 günü sabaha karşı arkasında gözü yaşlı bir ana ve onun ölümüyle daha da bilinçlenmiş bir gençlik ordusu bırakarak bu dünyadan göçtü. Sosyalist hareket bir şehit daha vermişti...

Annesi Naciye Demircioğlu ardından kanlı gözyaşları dökerek ağlıyordu: **«Ölmedi ki o, gitmedi ki.. Kurban edildi, polislere urduruldu. Elin gencecik çocuğundan ne istersiniz polisler? Önde giderdi benim oğlum, Türk'tü benim oğlum, yiğitliğini gösterirdi ki, önde giderdi işte...»**

Ve ölümüne kadar saflarında kavga verdiği Türkiye İşçi Partisi'nin Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar dosta düşmana ilan ediyordu: **«Ölümünü sonsuz acılarla öğrendiğimiz yurtsever, kahraman, genç partili kardeşimiz Vedat Demircioğlu'nun polislerce öldürülmesinden manevi sorumlu mevkide bulunan Demirel Hükümeti'dir. Bu cinayetin hesabı mutlaka sorulacaktır.»**

VEDAT DEMİRCİOĞLU
— Sosyalist mücadelenin şehidi —

Vedat'ın annesi ağlıyor: «Önde giderdi benim oğlum, Türk'tü benim oğlum, yiğitliğini gösterirdi ki, önde giderdi işte...»

17 Temmuz sabahı Vedat Demircioğlu, İstanbul Teknik Üniversitesi'nin Gümüşsuyu Öğrenci Yurdu'na polisler tarafından yapılan hunharca baskın sırasında coplanarak ikinci kattan aşağı atılmıştır. Devamlı kan kaybeden Demircioğlu daha sonra dört polis tarafından coplanarak ve yerde 300 Metre sürüklenerek üniversitenin dış kapısına getirilip orada on dakika bekletilmiştir (Üstte). Demircioğlu daha sonra bir polis tarafından İlk Yardım Hastanesine götürülmüş ve orada tam bir hafta ölümle pençeleşmiştir. Devamlı kan verilmesine bir de ameliyat yapılmasına rağmen kendisini kurtarmak mümkün olmamıştır (Solda). Demircioğlu'nun nâşı ailesi tarafından Konya'ya götürüldüğü için İstanbul'da arkadaşları ve mücadele arkadaşları, hazırladıkları cenaze törenini yapamamışlar, ancak geçen perşembe günü bayrağa sarılı sembolik bir tabutu polisin zorbalığına rağmen üniversiteden Cağaloğlu'na taşıyarak ona karşı saygı görevini yerine getirmişlerdir (Altta).

SARTRE KONUŞUYOR: 3

İşçi - gençlik dayanışması

Buna karşılık, öğrenciler de beden çalışmasını hiç bilmemektedir; ama bu yaz - eğer isterlerse - üniversitede işçiler için açılan «derslerin» yanında, öğrencilerin de fabrikalarda çalışmaya gönderilmesinin yararlı olabileceğine inanıyorum. Gerçek toplumculuğun bu olduğu anlaşılan Küba ve Çin gibi ülkelerde, bu iş nicedir yapılmaktadır.

Şurası bir gerçektir ki, aynı çevreden gelmedikleri yada aynı kaptan yemedikleri zaman, insanların birbirlerine söyleyecek bir şeyleri yoktur. Onlar ancak birlikte bir şeyler yapabilirler. Son savaşta, toplama kamplarında, yanımdaki işçi ve köylülerle pek güzel anlaşıyordum. Oysa şu son derece soyut aydın ağzımla gidip onları fabrika yada çiftliklerinde bulup konuşsaydım, hemen arkalarını dönerlerdi bana. Ama toplama kampında, aynı şeyleri yapmak, birtakım olaylar karşısında - her zaman aynı biçimde değil elbet - birlikte tepki göstermek durumunda olduğumuzdan, aynı dili konuşuyorduk. Öğrencilerle işçiler arasında gerçek bağın, gerek üniversitelerde, gerek fabrikalarda, ancak birlikte çalıştıkları zaman kurulacağına inanıyorum.

● Geleneğe bağlı olsun olmasın, pek çok komünist, işçilerin öğrencilerden çekinmekte haklı olduğunu - öğrenci çıkarlarının işçilerinkine aykırı düştüğünü söylüyorlar -, ve onların «küçük kentsoylu serüvenciliğine» katılmamakla iyi ettiklerini düşünüyor hâlâ. *Sizin görüşünüz?*

SARTRE — Evet, geçen günkü tartışmada da, bir komünist kürsüye çıktı ve: «Öğrenci hareketi şu dört nedenden ötürü devrimci değildir, dedi. 1.- Devrimci bir ideolojiye dayanmamaktadır; 2.— Bugünkü rejimi yıkmak şöyle dursun, sarsmamıştır bile; 3— Kargaşacılığa yatkın bir hareketti, çünkü başkaldıran kentsoylu sınıf, hep kargaşa yaratır; 4.— Biricik üretici kendileri olduğu için, ancak işçiler gerçekleştirebilir devrimi.»

Bu konuşma yuhalarla karşılandı, talihsiz konuşmacı sesini zor duyurabiliyordu, bununla birlikte kendisine cevap vermek gerekiyordu. Kürsüye çıkıp şunları söyledim: devrim yapabilmek için ille de bir ideoloji gerekliyse, o zaman, bunu ancak Küba Komünist Partisi yapabilir, Castro yapamazdı. Oysa, K.K.P. devrim yapmak şöyle dursun, bir ara öğrencilerle kentlerdeki direnmecilerin önayak olduğu genel greve bile katılmadı. Castro'nun en beğenilecek yanı, onda kuramın, yaşantıdan önce değil, sonra doğmuş olmasıdır. Castro'nun, Moncada kışlasına yapılan ve başarısızlığa uğrayan saldırıdan sonra kendisini yargılayan kurul önünde söylediklerini alın okuyun: burada, bir diktatör olduğu için Batista'yı devirmek gibi son derece demokratik bir istek, henüz aydınlığa kavuşmamış birtakım dönüşüm fikirleri vardır, ama «ideolojik yapı»dan eser yoktur. Castro'nun devrimci öğretisi, savaş sırasında, köylülerle düşüp kalkarken doğmuştur. Daha sonra, giriştiği hareketin kuramsal temelden yoksun olduğunu hissederek komünistlere yaklaşmıştır. Ama onların kendisine hangi dar kalıplı doğmaları uygulamak, hangi yanılgılara düşürmek istediklerini görünce, bağımsızlığına sahip çıkmış, ideolojisi de, böylece, daha bir derinlik kazanmıştır.

Bunu bizdeki duruma uygulayalım: Fransa'da bir devrim hareketine girişen insanların başarıya ulaşabilmek için, ille de önceden kesilip biçilmiş bir öğretiye sahip olması gerektiğini gösteren bir kanıt yok elimizde. Öğrencilerin başarısızlığa uğraması, Fransız Komünist Partisi'nin, kısır Marx'çılık anlayışı ve - Lenin'in şu yada bu kitabından alınmış - hazırlop cevaplarıyla, hareketi frenlemiş bulunmasındandır.

Ayrıca genç devrimciler öğretisiz de değildirler - hemen hepsi Marx'çı olduğunu ileri sürmesine rağmen, hepsinin, üstelik birbirinden epey farklı öğretisel görüşleri var -, ama onlar, fikirlerini eyleme döküp sınamayı göze almaktadırlar. Ve görünüşe göre, hemen hepsi, Cohn - Bendit'in: «Bizler, ancak De Gaulle'ün karşısında ikinci bir güç kurulabilirsek savaşı kazanabiliriz; bu güç de, işçi-öğrenci birliğinden doğacaktır» diyerek ortaya attığı «çok önemli «ikili güç» fikrini paylaşmaktadır. Bu iş bu kez yürümedi mi? Bunun suçu herhalde öğrencilere yüklenemez.

Komünistlerin öne sürdüğü üçüncü kanıta gelince: öğrenci hareketleri kargaşa yaratacak nitelikteymiş, çünkü kentsoylu sınıfın başkaldırısını dile getiriyormuş. Peki, öyle olsun! Ama o zaman, toplumcu bir düzende doğmuş bulunan ve yarıdan çoğu işçi ve köylü çocuğu olan Çek yada Yugoslav öğrencilerin başkaldırısını nasıl açıklayacağız acaba? Ne istiyor bu emekçi çocukları? Kabaca, Fransız öğrencilerin istediğini, yani kendi sorunlarına çözüm bulabilme ve dilediğini eleştirebilme özgürlüğü. Stalin çizgisinde yürüyen kırtasiyeci memurlara ve tüketime dayanan toplumun teknik adamlarına karşı, insanın bir ürün yada nesne değil, kendi kaderine sahip varlıklar olması gerektiğini savunanlara «bozguncu» damgasını yapıştırmak, yeni olduğu, tepeden tırnağa devrimci olduğu, kireçlenmiş eski örgütleri tehlikeye düşürdüğü için kösteklenmek istenen bir hareketi damgalamaktır. Kentsoylu yada toplumcu, bütün genç devrimcilerin istediği kargaşa değil, tam tersine, demokrasidir; henüz hiç bir yerde gerçekleşmemiş bulunan gerçek toplumcu demokrasidir.

Son kanıt şu: devrimi yalnız ve yalnız işçiler gerçekleştirebilirmiş. Ben de diyorum ki, siyasal bilince ermiş hiç bir öğrenci, bugüne dek, bunun tersine bir lâf etmedi. Hepsi, öteden beri: «Biz ancak hareketi başlatan insanlarız, devrim, emekçi sınıfların, yani işçilerle köylülerin el ele vermesiyle gerçekleştirilecektir» diyorlar. Bununla birlikte, öğrencilerin öncü olabilmesi için, onların istekleriyle işçi istekleri arasında bir birlik bulunması gerekir. Komünistler bunu reddetmekte, öğrencilerin kentsoylu çocukları olduğunu ileri sürmekte - nitekim %90'ı öyledir de -, bu yüzden ancak babalarının çıkarını savunabileceklerini söylemektedirler.

Bu, son derece mekanik bir Marx'çılıktır. Marx, kentsoylu sınıftan çıkan kuramcıların işçi sınıfıyla işbirliği yapabileceklerini, çünkü o, kültür dağıtımında çalışan, bilgin yada serbest meslek sahibi kişilerin aynı yabancılaşma sorunlarıyla karşı karşıya bulunduklarını söylerken bambaşka bir lâf ediyordu herhalde. Bu iş Marx zamanında bile doğruydu. Bugünse daha doğrudur, öğrenciler, öğretim yılları içinde nesne yerine kondukları gibi, yarın çalışmaya başladıkları zaman da aynı davranışla karşılaşacaklarını keşfetmektedirler çünkü. O vakit, başka bir biçimde olmasına rağmen, tıpkı işçiler gibi, emeklerinin çalındığını anlamaktadırlar. Ve işte bunun için, bugün işçilerle öğrenciler babalarının zamanındakinden çok daha yakındırlar birbirlerine.

● Mayıs bunalımında yepyeni bir şey var: hareket, geçmişteki gibi, iktisadi, toplumsal ve siyasal bir bunalımdan değil, «özgürlükçü» nitelik taşıyan, köklü bir istekten

doğdu, maddi istekler ancak sonradan buna katıldı.

● SARTRE — Devrimleri yaratan eski dürtüye, yani salt maddi ihtiyaca, bugün, yeni bir istek, özgürlük isteği eklenmiştir. Bir zamanlar sorun yalnızca üretim araçlarının toplumsallaştırılmasıydı, çünkü mülkiyetle işletmenin yönetimi aynı şeydi. Bu, kapalı aile sermayeciliğinden tekelci, adsız işletmelerin kuruluşuna dek geçen dönemdir. Belli başlı toplumcu öğretiler bu dönemde doğmuştur. Hepsi, yönetebilmek için ele geçirmek gerektiği inancına dayanmaktadır.

Bugünse orta sınıf biçim [değiştir]di, öyle ki, sahip olmadan yönetebiliyor. Teknik adamlar egemenliği başlamıştır: mal sahipleri, kârdan pay almak şartıyla, işletmelerinin yönetimini uzmanlara, o işi bilen teknik adamlara bırakmaktadır. Bu yüzden de, isteklerin niteliği bir anda değişmiştir: şimdi artık en önemli şey sahip olmak değil, yönetim gücünü ele geçirmektir - tabiî, sahip olma sonradan yine ortaya çıkacaktır, çünkü her şeye rağmen işin temeli odur-. Tüketici toplumda, bugün, emekçiler sahip olmak değil, kararların verilişine ve denetime katılmak istiyor.

Bence, öğrencileri suçlayan herkesin en büyük kusuru, onların yeni bir istekle, egemenlik isteğiyle ortaya çıktıklarını görememiş olmaktır. Demokraside, bütün insanlar egemen olmalı, yani her biri bir köşeden, tek başına değil, topluca karar verebilmelidir. Batı ülkelerinde bu egemenlik kâğıt üzerindedir: Zenciler dahil, bütün Amerika'lılar egemendir, çünkü oy hakları vardır. Ama gerçekte bu egemenlik onlardan esirgenmektedir, ve yeni bir güç, yeni bir «iktidar» - siyah iktidar, öğrenci iktidarı, işçi iktidarı - isteği de burdan doğmaktadır zaten.

Pek çok toplumcu ülkede de durum aynıdır, oralarda da bireyler üretim gereklerine tutsaktırlar. Gomulka'nın 1956'da iktidara dönüşünden sonra Polonya'nın dört bir yanında gördüğüm bir duvar ilânı geliyor aklıma: «Verem üretimi yavaşlatır.» «Kendinize bakın!» demek istediğine göre, bu ilânın temelinde iyi duygular yatmaktaydı. Ancak biçim çok anlamlıydı. Ortada bir nesneden - verem - ve nesne üretiminden başka bir şey yoktu. Bu ikisi arasında, veremliyle üretici insan yokolup gitmişti. Değişik devlet düzenleri içinde yaşayan Polonya'lı, Çek, Yugoslav, Fransız yada Alman öğrenciler, işte bu insanlıktan uzaklaştırılmaya başkaldırmaktadır. Artık birer nesne gibi yaşamak, ürettikleri şeye yada çalıştıkları işe bağlı olarak varolmak istemiyor, üretecekleri şeyi, bunu nerde kullanacaklarını, toplumda oynayacakları rolü kendileri seçmek istiyorlar.

Bunu ilk hisseden ve dile getiren öğrencilerdir, ama, her şeye rağmen, genç işçilerle yeterince ilinti kurdukları için, berikiler: «Neden biz de aynı şeyi yapmayalım? Bu adamlar önlerine çıkarılan yaşamı yadsıdıklarına göre, biz neden yadsımayalım?» demektedirler. Mayıs ayındaki olayların en önemli ve benzersiz yanının, işçi sınıfının yaşama koşullarının gençler tarafından yadsınması olduğu konusunda güçlü bir duygu var içimde.

● Az önce Küba devriminden söz ettiniz. Batista'nın, bütün Küba halkınca zorba sayılması bu devrimi kolaylaştırmıştır. Oysa De Gaulle için durum aynı değil. De Gaulle yönetiminin baskısı toplumun değişik katlarında çok değişik oranda hissedilmekte, ve on yıldır, işçi sınıfının bir bölümü ona oy vermektedir.

● SARTRE — Elbette.. Batista, Amerika'lılar, kendi ülkelerini ilgilendiren nedenlerle, Küba'dan aldıkları şekeri büyük ölçüde azalttıkları zaman işbaşına geçti. Küba iktisadı için bir yıkımdı bu, binlerce küçük işletmenin kapanması demekti. Büyük şeker kamış ekicilerini kurtarmak, düzeni devam ettirebilmek için, bir diktatöre ihtiyaç vardı.

Bu türlü iktisadi bir bunalımın bulunmadığı ülkelerde, bütün sınıflarda siyasal bilinci zayıf, kurulu düzenin devam etmesini yeğleyen bir sürü insan vardır. Çıkarları ve aldığı kültür düşünülürse, bir küçük tüccardan De Gaulle'e güvenmemesi istenemez. O, De Gaulle'ün, kendilerini yutmak isteyen büyük işletmelere karşı küçük işletmeleri koruduğunu sanır. Yanlıştır bu. Gerçekte, De Gaulle tekelleşmeyi kışkırtmaktadır, küçük işletmeleri ayakta tutan da, aslında, büyük işletmelerdir; bu onlara Malthus'culuk yönünden açık kapı bırakmakta, ve: «Bizler küçük işletmeleri ortadan kaldırmak istemiyoruz» diyerek fiyatları istedikleri düzeyde tutmalarına izin vermektedir. Ama küçük esnaf bunu göremez. Onun gözünde, De Gaulle, kendisini tekelin saldırısından koruyan kalkandır.

İşçiler içinse durum başkadır. Onlarda, 1848'den ve Komün arasındaki korkunç işçi kıyımından beri, «Politikacı mı, aman bırak şu köpekleri!» yargısına dayanan belli bir kayıtsızlık vardır. III. Napolyon iktidara geldiği zaman, işçiler kollarını bile kıpırdatmadılar. 1852'de yapılan plebisitte pek çoğu ona oy verdi. Neden mi? Çünkü Prens-Başkan'a oy vermemelerini isteyen cumhuriyetçilerin hepsi, üç yıl önce kendilerini kırıp geçirenlerdi. O günden beri, siyaset, işçilerin çoğu için, kendilerini ilgilendirmeyen, ayrı bir dünya olagelmiştir. Yüzyılın başlarındaki bütün sendikacılık kargaşası burdan doğmuştur, ve bunun işçilerin dünya görüşündeki izleri derindir.

Koruyucusu saydığı için De Gaulle'e oy veren kentsoylu ile, ondan «De Gaulle Baba» diye söz eden ve hangisi olursa olsun, kaynayan parti «kazanı»ndan hoşlanmayan, siyasete hiç mi hiç aldırmayan işçiyi birbirine karıştırmamak gerekir. İşçinin dünyası, işidir. Genel greve gitmek gerekirse, bunu kendi önderleri, yani sendika yöneticileriyle yapacaktır. Bu arada hükümet düşerse ne âlâ. Yoksa, siyaset oyunu hiç ilgilendirmez onu.

● Milletvekili seçimlerini kazanırsa, De Gaulle'ün, birkaç ay içinde bir başkanlık seçimi düzenleyeceği ve buna kendisinin katılmayacağı söyleniyor. Böylece işbaşından çekilişini hazırlayacak, «Louis-Philippe» tarzı bir gidişten kaçınmış olacak deniyor- ki, mayıs sonunda çekilseydi bu duruma düşecekti.

● SARTRE — Kendi adayları, seçimlerde oyların %80'ini alırsa, bu, halkına: «Eh, size bunca iyilik ettim, artık köşeme çekiliyorum» diyen Roma İmparatoru Sylla'nın gidişine benzer. Ama De Gaulle'cüler ancak %53 yada 55 oy toplayabilirlerse, bu çekiliş, De Gaulle görünüşü kurtarmak için iki üç ay oyalansa da, Louis-Philippe'in gidişine benzeyecek demektir.

O ister gitsin, ister gitmesin, önemli olan, büyük mayıs hareketinden elde edilecek şeyleri saklayabilmektir. Che Guevara: «Sokakta olağandışı şeyler oluyorsa, bilin ki bu devrimdir» demiş. Biz bir devrim yapamadık, ama birtakım olağandışı şeyler oldu. İşte bunları savunmaya çalışmamız gerek.

İktidarın, öngördüğü bir tasarı uyarınca, mayıs ayında başlayan girişimleri ezmesine engel olmalıyız. Gözdağı verme hem sinsice, hem çok sert olacaktır: başkaldırının temel öğelerini, özellikle öğrencileri birbirinden ayırmaya, birliği bozmaya, saf dışı etmeye çalışacaklar. En önemli sorun, onları yalnız bırakmamak, onlara yardım etmeye, savunmaya kararlı olduğumuzu göstermektir.

Nouvel Observateur'den
Çeviren: Bertan ONARAN

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

Hazin tablo

Bir temel meseleyi çizgisine tam oturtalım. Amerika bizi sömürdü, sömürüyor, böyle giderse daha da sömürecek... Gençler, aydınlar, aklı eren güçler onun için Amerikaya karşı. Onun için 6. Filonun sere serpe İstanbul önlerine demir atmasını, erlerinin karaya çıkarak fiyaka satmasını istemiyorlar. Siz bu hareketi, Amerikaya karşı olmayı solculuk diye niteliyorsunuz. Biz bu harekete, Mustafa Kemal kökeninden başlayan milliyetçilik ve millî kurtuluşçuluk, diyoruz. Aramızdaki tartışma temel çizgisi bu...

Şimdi Faruk Sükan :

«— Konya olaylarına gericilik demeyin...» diyor.

Biz gericiliktir demiyoruz. Bizim için gericilik diye bir mesele de yok. Fakir fukara halk, Amerika ile işbirliği yapan, işi tıkırında çevrelerin sarfiyatına karşı. Bunlar Amerikan kulübünden, zenginlerin yiyip içtikleri lokanta ve gazinolara dek, her yanı yakıp yıkıyor. Bunu din elden gidiyor, sloganına sarılarak yapıyor. Gazinolarda yenilip içilmesi, işret edilmesi, mini etek giyilmesi, Amerikan modasının izlenmesi, bu adamlara göre dinin elden gitmesi... Bunu Amerikalılarla işbirliği yapan çevreler gösteriyorlar. Onlar Amerikaya kızmıyorlar, sazgialerle bu sarfiyatına kızıyorlar. Biz Amerikan emperyalizminin kökü kazınırsa, bunlar da önlenir diyoruz. Onlar Amerikan aleyhtarlığını solculuk gibi gösteriyorlar. Sanırım çelişi burda...

Amerikan sömürüsü sürgit oldukça, olaylar devam edecektir. Amerikan aleyhtarı olaylar sürgit oldukça, fakir fukara kışkırtılacak. Amerikan aleyhtarlığını solculuk sanıp gençlerin üzerine yürüyecektir. Bu bir kısır döngüdür.

Faruk Sükan, fakir fukara bilgisizliğinin (oy deposu) olduğunu kabul ettiği sürece, onların eğilimini destekleyecek :

«— Aman buna irtica demeyin...» diyecektir.

Konya Savcısı ise :

«— Ortada suç var... Suçluyu bulamıyoruz. Polis bize suçluyu getirmiyor...» diye yakınacaktır.

Oysa olayları düzenliyenlerin koruyucusu gibi görünen Sükan'dır. Düzenleyicilerle birlikte Konya sokaklarında dolanıp durmuştur. Mağdurları, dövülenleri, malları talan edilenleri değil, çapul ve gösteriyi düzenleyenleri vilayet makamında kabul ederek, onlarla görüşmüştür. Bunu gazeteler yazıyor. Bu satırların yazıldığı ana kadar da, ne Demirel konuşabilmiştir, ne de Sükan... Olayları sükûtla geçiştirmeye çalışmışlardır.

Oy depomuz yok, oyumuz az ama fikrimiz var. Bir sistemden hareket ettiğimiz için, bu sistemin mantığı ile konuşuyoruz. İktidara geldiğinizden bu yana örgütlemeğe militan kadro haline getirmeğe çalıştığınız fakir fukarayı (komünizm tehlikesi) adı altında ne kadar daha kışkırtacaksınız?

Bu kışkırtma, oy mekanizmasını tahribe kadar gitmez mi?

Menderes de oya dayanıyordu. Tahkikat encümenlerini kurana dek, 6 - 7 Eylül olaylarını düzenleyenedek meşru bir iktidardı. Vaktaki, 6 - 7 Eylül olaylarına güdümlü sanıklar aradı, Tahkikat Encümenleri ile Anayasa tahribe gitti, meşruluğunu yitirdi. De Gaulle örneği size cesaret vermiştir. Ama sizin aranızda De Gaulle gibi bir ulusal kahraman yok. Hepiniz ya bir taşra doktoru avukatı işadamı bezirganısınız. Dünya olaylarını değerlendirecek, buna anlam verecek bilgiden, görgüden, gözlemden yoksunsunuz. Bunu nutuklarınızdan, sizi destekleyen yazarların düşünce yapısından çıkarıyoruz. Daha oy alabilirsiniz. Sandıktan bir iki seçim daha gine siz çıkabilirsiniz. Ama yetiyor mu? Geçmiş tarihimiz, sadece sandıktan çıkma meşruluğunun bir iktidarı sürdürme için yeterli olmadığını göstermiştir. Sandıktan çıkma yeterliliğinin üstünde, başka bir yetenek gerekli devlet yönetmeye. Demirel'in öğrendiği bir kurnazlık var : İcra ile kazayı birbirinden ayırıyor. Bununla sorumluluktan kurtulacağını sanıyor.

İstanbul'da bir öğrenci öldürülmüştür.

Konya'da bir öğretmen komadadır.

Kan akıtılmıştır.

Toplum polisi Alman Nazizminin SS'leri gibi kullanılmaktadır. Polis devletin değil, AP'nin İçişleri Bakanı gibi görünen Sükan'ın eğilimine göre kullanılmaktadır.

Amerikan emperyalizmine karşı koyma, Amerikan emperyalizminin kökünü kazıma solculuk gibi gösterildiği sürece, bir anlaşma çizgisi üstünde buluşmaya imkân yok. Teşhisi doğru koyalım. Amerikan emperyalizmine karşı koyma milliyetçilik değil midir? Demirel Rus yardımı görmek için can atıyor. Yarın Rus yardımları bir Rus emperyalizmi gibi karşımıza çıkarsa, buna karşı koyma milliyetçilik olmıyacak mıdır? Rus yardımının emperyalizm biçimine girmesi halinde buna karşı koyanlara da solcu mu diyeceksiniz?

Türk milliyetçiliği sömürüye karşı çekilmiş bir kılıç gibi direnmektedir. Sömürüsü ile birlik olan da (oy deposu) 'nu elinde tutan iktidardır. Birisi, halkın sömürüldüğü için, sömürüye karşı, öteki halktan oy aldığı için sömürü ile iktidar olarak beraber. Bu hazin tabloyu görüyoruz. Belirttiğimiz de bu hazin tablodur.

Türkiye sömürüye karşı ulusal kurtuluş şahlanması davranışındadır. Bunu şimdilik okumuş, aydın, uyanık kuşaklar veriyor. Halkımız da uyandıkça, işin farkına vardıkça, bu çizgide yerini alacaktır. Hattâ Demirel iktidarı da şahlanış daha güçlendikçe bu çizgiye yaklaşacaktır. Üsler, ikili anlaşmalar, Kıbrıs, Amerikan yardımları, Amerika ile askerî ilişkiler konularında, başlangıçtaki çizgisinden çok ayrıldığını geriye dönüp baktığımız zaman izliyebiliriz. Buraya da gelecektir. Fakat korkarım ki çok geç kalmadan gelebilsin!

DÜNYADA YEDİ GÜN

DUBÇEK
— Diyaloğa doğru —

BREJNEV
— Akıl için yol birdir —

ÇEKOSLOVAKYA'DA FIRTINADAN SONRA DİYALOG!

HÜSEYİN BAŞ

ÇEKOSLOVAKYA'da olup bitenler bir süredir, haklı olarak kamuoyunun ilgisini çekmektedir. Hemen şunu belirtelim ki, Batı'nın belli haber kaynakları ile olayları salt bu kaynaklara göre yorumlamayı meslek edinen takımın, olayların gerçek gelişimlerinden çok, kendi vehim ve özlemlerini yansıtan Kravçenko özentisi gevezeliklerini ayıklamadan Çekoslovakya sorununu sağlıklı bir biçimde yerine koymak mümkün değildir. Çok ciddi gazetelerimizin derin görüşleri insanın içini ürperten yazılarına bakarsanız, Çekoslovakya'da «Burjuva düzenine dönüş süreci başlamıştır! Yalnız, tabii bu biraz zaman alacaktır. Belki beş, belki de on yıl!» Bir başka müneccim, bu kez Devlet Radyosundan «Nato'nun Çekoslovakya'ya müdahale edeceğinden» söz ederek, kuşku yok, Nato'nun en gözüpek stratejlerini bile dehşete düşürmüşmüştü.

Kalınoğlunun, Çekoslovakya'ya feodalizmin ne zaman geleceği hakkında da tarih düşüreceğinden şüphe etmediğimiz bu tür zevzekliklerle, bırakınız Çekoslovak sorununu, önemli hiç bir dış meselede sağlıklı bir fikir sahibi olmasına, elbette ki, imkân yoktur.

Olayları nalıncı keseri gibi kendine yontma, şüphesiz kısa sürede ele te yabana atılmayacak kârlar sağlayan bir taktiktir. Ama bu taktiğin gerçekleri uzun süre örtbas edeceğine inanmak saflıktan da öte bir budalalıktır. Bu yüzden Çekoslovak meselesine, bize gösterilmek istenenden çok, gerçek boyutlarıyla bakmakta yarar vardır.

Soğuk savaşın katı Stalin dönemini izleyen ve ünlü 20. Kongre'den sonra, Dünya politikasının tümünde ağırlığı duyulan «Barış içinde birlikte yaşama» ilkesinin, Sosyalist blokta, içte ve dış'ta bir dizi karmaşık gelişimlere yol açtığı bilinmektedir. İlk kez bir ekonomik zorunluluk olarak, belli kesimlerde boy gösteren, daha sonra yönetimin tümünü kapsayan bu «Buz Çözümü», çok geçmeden Sovyetler Birliği sınırlarını da aşarak, değişik ölçü ve dozlarda, Sosyalist blokun tümüne yerleşmiştir.

Soğuk savaşın yarattığı tehdit edici ortamda Sosyalist ülkelerin yapısının bütün kesimlerine mekanizma ve anlayış olarak güçlü bir biçimde yerleşmiş olan katı ve Merkeziyetçi yönetimi, Stalin'in ölümüyle, bugünden yarına değiştirmek elbette ki mümkün olmamıştır. O kadar ki ilk başlarda ağır endüstri ile tüketim endüstrisi, katı plân anlayışı ile çeşitlenmiş bir ekonominin karmaşık düzeni arasındaki çatışmada en utangaç dozda da olsa, tüketim endüstrisine imkân tanımak, Malenkov örneğinde olduğu gibi, katı plancıların şimşeklerini çekmek için yetiyordu. Kruşçef ise, Merkeziyetçi plâncılığın aşırılıklarını suçlamakla işe başlayacaktı. 1956 Temmuzunda Harkov Teknoloji Enstitüsü Ekonomi Profesörü Evsey Liberman'ın Kommünist dergisinde yayınladığı, daha etkin bir plan anlayışı ile ekonomik kuruluşların verimliliğini artıracak tedbirler öne süren yazısı, Sovyet ekonomisinde uzantıları günümüze dek gelen yeni bir anlayış ve açılımın başlangıcı oldu. Daha sonra Nemçinov, Trapeznikov gibi ünlü ekonomi uzmanlarının da katılarak genişlettikleri «Libermanizm» ilk uygulanma olanağını Kruşçef döneminde bulmuştur. Piyasa ekonomisinden hareketle üretimde plânın öngördüğü norm'lardan çok, yatırılan sermaye üstüne temellendirilen kâr'ı verimliliğin kriteri sayan Liberman'ın tezleri de yine ilk başlarda Batı dünyasının belli kesimlerinde sosyalizmin kapitalizme yaklaştığı şeklinde yorumlanmaktan kurtulamamıştır.

Aslında üretim araçlarının toplumun ortak malı olduğu sosyalist ekonomide kâr unsuru iyi bir ekonomik yönetimin muhasebe kriteri olarak alınmaktadır. Çünkü elde edilen kâr kuruluşun özel mülkiyetinin sahibine değil, özel mülkiyet olmadığından doğrudan doğruya kuruluşun kendisine gitmektedir. Ayrıca yine Liberman'a göre tecimsel toplumlarda gelişen fiat, kâr, rant, kredi ve diğer ekonomik kategorilerin sosyalist ekonomide de kullanılması doğaldır. Zira sosyalist ekonomi de tıpkı tecimsel ekonomi gibi bir mal üretimi biçimidir. Burada kapitalizmle sosyalizm arasındaki temel fark, sosyalist düzendeki üretimin plânlı bir üretim biçimi olması ve hele üretim araçlarının mülkiyetinin özel mülkiyet yerine ortak mülkiyet üstüne temellendirilmiş bulunmasındadır.

Kruşçef döneminde deneme şeklinde uygulama alanına aktarılan bu eğilim bugün Kosigin - Brejnev ortak yönetiminde Sovyet ekonomisinin bütün kesimlerine yayılmakla kalmamış, eğilimin politik ve ekonomik konjonktürde getirdiği yeni anlayış Sovyetler Birliği sınırlarını da aşarak sosyalist ülkeler topluluğunun tümüne yayılmıştır. Bu, soylu anlamı ile, liberal-demokratik eğilimin Sovyet Rusya dahil bütün sosyalist ülkelerde kolaylıkla benimsendiğini iddia etmek elbette ki mümkün değildir. Stalin döneminin katı merkeziyetçi plân taraftarları bu gelişmelere ekonomik alanda olduğu gibi politik alanda da bütün güçleri ile karşı çıkmışlar, bunun yetmediği yerde hiç değilse gelişmenin dozunu kontrol altına almayı denemişlerdir. Öte yanda bu tür temel değişikliklerin doğal olarak yönetimlerin de değişmesini zorlaması, Çekoslovakya örneğinde olduğu gibi, birtakım ciddi sürtüşmelere, şiddetli ve son derece karmaşık ideolojik tartışmalara da yol açmıştır. Eskilerle yenilerin çatışması, Batı dünyasının belli kesiminin özellikle Batı Almanya'nın kışkırtmaları, sosyalist dünyada ayrılık hareketinin başını çekenlerin bu gelişmelere sahip çıkması ve bütün bu alanlarda patlak veren tartışmaların ister istemez aşırı uçlara varması, Çekoslovak sorununu bugünkü karmaşık düzeyine getirmiştir.

Oysa Çekoslovak ekonomisinde liberalleşme gereği ilk kez Sovyetler Birliğindeki gelişmelere paralel olarak 20. Kongre ile birlikte duyulmuştur. İlk dönemdeki reformlar 1960'dan bu yana gerileyerek 1963-64 de ilk kez düşme kaydeden ulusal gelir artışını 1967'de %8'lik bir artışla yeniden ayağa kaldırmışlardır. Ancak ekonomik reformların beklenilen düzeylere ulaşmaması, politik yönetimin de zorunlu bir biçimde bu yeni anlayışa katılmasını mutlaka gerekli kılmaktadır. Gerçi Novotni'nin işbaşından uzaklaştırılması ve yönetime Dubçek ve taraftarlarının gelmesi ile politik engel ortadan kalkmıştır. Ancak bu geçiş sarsıntısız olmamıştır. Eskilerin bir türlü uyuşamadıkları yeni eğilim karşısında biraz alışkanlık, biraz da yerlerinde tutunmak kaygıları, yenilerin, bu arada sayıları az da olsa demokratik temel eğilimin gerçek anlamını görmemezlikten gelen ve işi sosyalizmin temel ilkelerini yadsıyacak kadar ileri götüren takımın giriştikleri çabalar dahil, eskiyi tümüyle bertaraf etmek isteyen aşırı davranışları sarsıntının bellibaşlı ögeleri arasındadır. Bu sürtüşme ideolojik plânda daha da belirgindir. Özellikle entellektüeller radyo, televizyon ve basındaki

BİAFRA'LI ÇOCUKLAR
— Yeni sömürgeciliğin kurbanları —

bazı davranışlarıyla bu yeni ve demokratik anlayışın zaferinden çok, eski günlerin acısını çıkarmayı amaçladıkları izlenimi vermektedirler. Şüphesiz sosyalist dünyadaki bu gelişmeler aynı zamanda beraberlerinde toplumun bütün kesimlerini kapsayan özgürlükler de getirmektedir.

Bu gelişimin sosyalist öğretinin özünde bulunduğu ve sosyalist yönetimin bütün kesimlerinde olumlu sonuçlar vereceğinden kimse şüphe etmemelidir. Bütün mesele, daha çok duygusal plânda ve katı bir dönemin boşalışı olarak biraz da müsamaha ile görülen bu aşırı davranışların sonunda bizzat demokratlaşma hareketini, giderek bütün sosyalist ülkelerdeki gelişmeleri engelleyecek boyutlara ulaşmasını önlemeyi bilmektedir. Burada bütün sorumluluk yenileşme hareketine direnen eskilere, eski yönetimi suçlarken işi yönetimi de yadsımaya vardıranlara, dış etkileri görmemezlikten gelme yolunu seçenlere ve meselenin diyalogdan başka araçlarla çözümünü isteyenlerin omuzlarındadır. Genel kanı, sosyalist dünyanın, özellikle Çekoslovak halklarının bu güç ve karmaşık sınavdan daha fazla sarsıntılara uğramadan çıkmayı başaracakları merkezindedir. Çekoslovakya ile öteki sosyalist ülkeler arasında diyalogun başlamış olması da esasen bu kanıyı doğrulamaktadır.

NİJERYA DRAMI !

NİJERYA'da bir yılı aşkın bir süredir devam eden kanlı iç savaş dehşet ve hunharlığın en yüksek düzeylerine ulaştığı şu sıralarda, dünya kamuoyunun bütün dikkatini üzerine çekmiş bulunmaktadır.

Siyah Kıta 1965 yılından bu yana birbirini kovalayan darbelerin sarsıntısı içinde bocalamaktadır. İkinci Dünya Savaşı bitimiyle başlayan ve sömürgeciliğin tasfiyesi yönünde hızla gelişen bağımsızlık hareketlerinin bugünden yarına, eski sömürgecinin elinden bütünüyle sıyrılarak mutlak bir başarıya ulaştıklarını söylemek elbette mümkün değildir. Gerçekten de, Siyah Kıtada, çoğunlukla, yeni sömürgeciliğin kurallarına da uygun olarak, dünya politik konjonktürünün zorlamasıyla, rıza gösterilen bağımsızlıkların, daha doğmadan ne denli güçlüklerle karşı karşıya bırakıldıklarına, 1960'lardan bu yana patlak veren darbeler, iç savaşlar ekonomik zorluklar, hammadde fiyat krizleri kanıttır. Kongo'da başlayıp, Merkezi Afrika Cumhuriyeti'ne, Yukarı Volta, Gana ve Nijerya'ya uzanan sarsıntıların ayrı ayrı özellikler taşımalarına rağmen ortak ve ağır basan yanı, kuşkusuz, eski sömürgeci takımının bu kez yeni ve fazla ince yöntemlerle, sömürünün sürekliliğini sağlamak yönünde giriştiği düzenlerdir.

Anglo-Amerikan Emperyalizminin başı çektiği ve uluslararası sermayenin de hatırı sayılır ölçüde nasibini aldığı Afrika'da yeni sömürgeciliğin, halkların açıktan kırılması pahasına, kıtayı düne kıyasla, bugün daha çok sömürdüğünde şüphe yoktur. Eski sömürgecinin bağımsızlık öncesi ülke halklarını meydana getiren etnik gruplar arasındaki anlaşmazlıkları ateş üstünde tutarak bir bakıma sömürü olanaklarını bağımsızlık sonrası dönemde de elde tutması yeni sömürgecilik oyununun en önde gelen kuralları arasındadır. Ayrıca etnik gruplar arası çatışmalar, ilkel bırakılmış, toplumsal yapı geri kalmış ekonomi, tek gelir kaynağı ham maddenin büyük sermayenin spekülâsyonlarının oyuncağı olması yeni sömürgeciliğin bu ülkelerde dilediğince at oynatması için gerekli uygun ortamın yaratılmasında büyük rol oynamışlardır.

Afrika'nın en zengin doğal kaynaklarına sahip bulunan ve dört büyük etnik grubun bir araya gelmesiyle 1960 da kurulan ve o sıralarda örnek bir denge manzarası arzeden Nijerya, yukarıda belirttiğimiz yeni sömürgecilik oyunlarıyla, birdenbire, 1966 başında, General İronsi'nin darbesiyle karışmış ve olaylar kısa zamanda, hele Biafra ayrılık hareketinden sonra, gerçek bir iç savaşa dönüşerek bugünkü içinden çıkılmaz duruma gelmiştir.

Hatırlarda olduğu gibi ilk kez ülkenin doğu bölgesindeki 8 milyon İbo, General İronsi'nin liderliğinde ayaklanmış ve kuzeyli lider Sir Ahmedu Bello'nun Ebubekir Tawefa aracılığıyla sürdürdüğü Federal yönetim bertaraf edilmişti. General İronsi'nin «Birliği sağlamak» amacıyla Federasyona son vermek istemesi, gerek nüfus gerekse de yüzölçümü olarak Federasyonda ağırlığını duyuran kuzey bölgeleri halklarının ayaklanmalarına yol açmış ve Kuzeyli askerler İronsi'yi devirerek yerine Yarbay Gowon'u getirmişlerdi.

İki ay sonra, Ekim'de patlak veren bir askeri isyanda binlerce İbo'nun katledilmesi ve 1 milyonu aşkın İbo'nun da Doğuya göçe zorlanması iki etnik grubun arasını iyice açmış ve Doğu bölgesi askeri valisi Albay Ojukwu, Kuzeyi Jenosidle suçlayarak Federasyondan ayrıldığını ilân etmişti. Albay Ojukwu bir süre sonra Nijerya petrollerinin en zengin yataklarının bulunduğu Doğu bölgesinde kontrolü eline almış, Lagos hükümetine ödemeleri durdurmuş, mahkemeler kurmuş, 30 Mayıs 967 de Biafra adı altında otonom bir cumhuriyet olarak ortaya çıkmıştı.

O gün bugün Gowon'un Federal kuvvetleriyle Ojukwu'nun Biafra otonom cumhuriyeti askerleri arasında kıyasıya bir savaş sürüp gitmektedir. İlk başlarda Federasyonun öteki ortaklarının da Gowon'a karşı baş kaldıracaklarını, böylece de Federasyonu kolayca parçalayacağını uman Albay Ojukwu bir süre sonra, hesaplarının bütünüyle yanlış çıktığını anlamakta gecikmeyecekti. Nitekim merkezi hükümet birlikleri Federal yönetimin etnik gruplar arasında gerçek bir denge sağlaması yönündeki olumlu tekliflerinin Biafra tarafından reddedilmesiyle hareketlerini hızlandırmışlar ve Biafra cumhuriyetinin ilânından bir ay sonra 7 Temmuz'dan itibaren Doğu bölgesi ayrılık hareketine karşı taarruza geçmişlerdi. Taarruz başarılı bir biçimde yürümüş ve Federal kuvvetler Temmuz sonunda Doğu bölgesinin önemli limanı Bonny'yi ele geçirmişlerdi. Biafra kuvvetlerinin geçen Ağustos başında kazandıkları bir iki başarı ise geçici olmuş ve Federal kuvvetler bağımsızlığının ilânından 4 ay sonra, Ekim'in ilk günlerinde, Biafra'nın merkezi Enugu'ya girmeyi başarmışlardı. Ne var ki Başkentin düşmesi sorunu çözümlemeye yetmemişti. Biafra birlikleri direnmekte devam ediyordu.

Bu direnmenin en önde gelen nedenlerinden biri Albay Ojukwu'nun bazı Batılı ülkelerden silah yardımı görmesiydi. Gerçekten de Nijerya sorununda Batı dünyasının tutumu son derece ilgi çekiciydi. Eski sömürgeci İngiltere ilk kez 1960'da 3, sonra 4 etnik grubun yer aldığı Federasyonun yaratıcısı olarak Albay Gowon'un tarafını tutuyordu. Öte yanda Nijerya petrol üretiminin üçte ikisinin Doğu bölgesinden elde edilmesi, Shell, BP ve Gulf Oil kumpanyalarının bu bölgede faaliyet göstermekte oluşları İngiltere için güç bir durum yaratıyordu. Üstelik daha ilk anlardan itibaren Biafra kuvvetleri Warri petrol merkezine, Federal birlikler ise pipe-line'nın bitiminde bulunan Bonny adasına el koymuşlardı. Diğer taraftan Kongo'da Katanga ayrımına karşı Kongo birliğini savunan Birleşik Devletler bu kez Nijerya'da Biafra ayrılığı hareketini desteklemiş, Batı Almanya ve Portekiz'le birlikte Albay Ojukwu'ya önemli miktarda silah yardımı yapmıştı. Buna karşılık Sovyet Rusya çatışmanın başından bu yana Nijerya Federasyonunun parçalanmasına karşı çıkmış ve Merkezi Hükümeti silah yardımı dahil her alanda desteklemiştir. Öte yanda iç savaşın sona ermesi yolunda arabuluculuk yapan Afrika Birliği Teşkilâtı (O U A) nın da genel olarak Biafra ayrılık hareketini tasvip etmediği görülmektedir. Başkent Enugu'nun düşüşünden sonra Doğu bölgesinin güneyinde bulunan Umuahiya kesimine çekilen Ojukwu ve taraftarları bugün son bir direnme içindedirler. New York'da ve Niamey'de, tarafları bir araya oturtma çabaları olumlu sonuç vermemiştir. Etnik gruplar arasındaki düşmanlığın iç savaşı bir katliâma çevirmesi dünya kamuoyu'nun bütün dikkatini şimdi Nijerya üzerine çekmiştir. Savaş ülke ekonomisini alt üst etmiş, açlık ve hastalık dayanılmaz bir hal almıştır. Savaş kurbanlarının sayısı binleri aşmakta, yedi yıllık Vietnam savaşının kurbanlarının sayısına varmaktadır. Son gelen haberler Niamey toplantısının çıkmaza saplandığını, Biafra'lı Albayın, Gowon'un olumlu tekliflerine yanaşmayıp, hırslı ve dar bir milliyetçi bağnazlığı içinde yeniden Biafra ayrımını sürdüreceğini bildirmektedir.

YUH OLSUN!...

Ferit EDGÜ

Düşünen kafaların, yazarların, sanatçıların sorumluluğundan sözediyoruz yıllardır. Yazmanın tek başına bir eylem olduğunu sözlüyoruz. Sanatın toplumsal işlemi üstünde tartışıyoruz. Biliyorum şu ülkede kendini yazıp-çizmeye adamış üç-beş kişiyiz. Bu üç-beş kişinin içinden sözü edilmeye değer bir yazar bulamazsınız ki halktan yana olmasın. Pek az ülkede görülen bir talihtir bu. Son olayları izleyen bir okuyucu öyle sanıyorum ki «Nerde bunlar?» diye sormuştur kendine. Ülkemizin yürekli gençleri bağımsızlık savaşımızı polis coplarına karşı sokaklarda savunurken bu sorumlu, bu bağımlı, bu politik bağımsızlıktan, özgürlükten yana yazarlarımın büyük çoğunluğu nerdeydi? Nerde birlik? Nerde sorumluluk? Nerde dayanışma?

Türk edebiyatçılarının tek örgütü (Türk Edebiyatçılar Birliği) ulusal bağımsızlık uğruna kanını döken, tutuklanan öğrencilerin yanında olduğunu bildirmek zahmetine bile katlanmamıştır. Emperyalizme karşı düzenlenen 20 temmuz mitinginde bu birliğin ne bir temsilcisi bulunmuştur, ne bir mesajı okunmuştur. Gençler, yazarları tek tek çağırdıkları halde, bu mitinge katılan yazarların sayısı ne yazık ki iki elin parmak sayısını bile bulmamıştır. Türk intelligensia'sının, hiç değilse düşünce ahlâkı yönünden, en etken öğe olması gerekenler görülmüştür ki, kendi küçük dünyaları içinde savunuculuğunu yaptıkları kavramların (toplumsal adalet, sosyalizm, bağımsızlık...) gerçek anlamlarına kavuşacakları kavganın içinde bulunmamayı seçerek inançlarına ne derece bağlı olduklarını göstermişlerdir.

Türk Edebiyatçılar Birliği, son olaylar karşısındaki vurdumduymazlığı ile utanç verici bir duruma düşmüş, yerine getirmediği görevlerine bir yenisini eklemiştir.

Öylesi tarihsel anlar olur ki yazmak anlamını yitirebilir, daha doğrusu, ak kağıtlar üstünde dile getirilen duygular, düşünceler, özlemler, ancak yaratıcılarının toplum içindeki kaynaşmalara katıldığı ölçüde, toplumsal olaylar karşısındaki tutumu oranında bir önem ve anlam kazanır. Aksi durumda yazar kurgusallığın ötesine, dolayısıyla da aldatıcı (hem kendisi, hem de başkaları için) bir kalem silahşöründen farklı biri durumuna geçemez.

XIX. yüzyılın bir büyük ozanı «bir aydının kanını temizlemeye bütün bir okyanusun suyu yetmez» derken bu kalem silahşörlerinin akması imkânsız kanını düşünmemişti şüphesiz. Bugün kalemi ellerine aldıklarında mangalda kül bırakmayan yazarlarımızın büyük çoğunluğu, öyle görülüyor ki parmaklarındaki mürekkep lekeleriyle uğraşmayı, sokaklarda akan kanla uğraşmaktan daha ilgi çekici görmektedirler.

Yuh olsun!

"ULUSAL TÜRK SİNEMASI VE ÇIKIŞ YOLLARI" ÜZERİNE SORUŞTURMA

hazırlayan: Attilâ Gökbörü

ATIF YILMAZ

HÜSEYİN BAŞ —

YENİ SİNEMA DERGİSİ SORUMLU MÜDÜRÜ

Önce ulusal Türk Sineması kavramı üzerinde anlaşmak zorundayız. Bu konuda, tıpkı «Ilaç» kavramında olduğu gibi tartışmalar sürüp gitmekte; «Ulusal» bir sınır yada coğrafya meselesine indirgeyen «bağnaz» yorumdan evrensel olanı ulusal'ın dışında, giderek «köksüz», «kozmopolit» görme eğilimine uzanıyor bu tartışmalar. Bu takımın savlarına bakılırsa «ulusal» evrensel'in boyutlarına eriştiğinde nedense özgünlüğünü yitirmektedir. Böylece henüz evrensel boyutlara ulaşılmamışlık, sanat olarak ortaya konulan ürünlerin evrensel'in gerektirdiği niteliklerden yoksun bulunuşlarıyla değil de «ulusal» yada «özgün» oluşlarıyla izah edilmek isteniyor. Bu tür kolaylamaların ciddi hiç bir irdelemeye dayanamayacağı açıktır. Güçlü yapıtların böyle bir kompleksi yok. Sanat'ın hamuru insan, boyutları ise bütün evrendir. Ulusallık, özgünlük, evrensel boyutlara erişmenin, yani bütün insanların ortak malı haline gelmenin engeli değil, tam tersine sıçrama platformudur. Yeter ki sanat olarak güçle ortaya konulmuş ve bütünüyle insana ve yalnız ona dönük olsun.

Öte yandan, çağımızın bugünkü ulaştığı düzeyde sanat ve kültürün «belli sınırlar içine hapsedilmesi» düne oranla daha da imkânsız. Marx ve Engels sanatın evrenselliğe yönelen bu temel eğilimine parmak basmışlardır: «Kendi kendine yeten eyaletlerin ve ulusların eski içe kapanıklığına yerine evrensel ilişkiler, ulusların karşılıklı bağımlılığı gelişmektedir. Böylece özdeksel üretim için doğru olan, düşünce ürünleri için de geçerli olmakta, giderek bir ulusun düşünce ürünleri herkesin malı haline gelmektedir. Dar anlamda ulusallık ve özgürlük günden güne daha da imkânsız olmaktadır. Ulusal ve yöresel edebiyatların çeşitliliğinden evrensel bir edebiyat doğmaktadır.»

Şimdi, ulusal'ın sınırlarını yada çok «sınırsızlığını» böylece belirttikten sonra «ulusal» ın tanımı konusunda da açıklığa varmak gerekmektedir. «Ulusal» bir kültür, gelişmemiş olsa bile, sosyalist ve demokratik «unsurları» da içerir. Çünkü her ulusun bünyesinde yaşama koşulları zorunlu olarak demokratik ve sosyalist ideolojiye yönelen «sömürülen» bir emekçi» yığını mevcuttur. Buna karşılık yine her ulusun bünyesinde, bu kez salt «unsur» olarak değil «baskın ve hakim» bir kültür olarak, çoğunlukla aşırı derecede tutucu ve gerici bir burjuva kültürü de vardır. Böylece, genellikle, ulusal kültür, büyük toprak sahiplerinin, ruhban takımının, burjuvazinin kültürü olarak ortaya çıkmaktadır» Lenin'in yukarda aktardığımız düşüncelerini Marx ve Engels'te de bulmak mümkün. Marksistler, kapitalist sistemin geçerli olduğu ülkelerde sanat ürünlerini hakim sınıfların tekelinde görmekte birleşmektedirler. Bu durumda «ulusal» kavramında bazı temel farkları saptamak, daha iyisi ulusal sanat'ın, burada «Ulusal Sinemanın» tanımı konusunda bir açıklığa varmak halihazır durum için olduğu kadar «Ulusal Türk Sinemasının» perspektifleri açısından da zorunludur.

Biz, Ulusal sinemayı ana çizgileriyle şöyle tanımlamak isteriz: Halkın geçmişine ve geleceğine doğrudan doğruya ve temelden bağlı; halka dönük, halktan yana, insanların mutluluğuna eğilen, uyaran, irdeleyen, eğlen; yoksul emekçi halk yığınlarının kendisini şartlayan, yabancılaştıran, zincirleri parçalaması yönünde kavga veren, onların, insan sevgisinin, barışın, beğeni ve uygarlığın yüksek düzeylerine ulaşmasında tarihsel bir misyon ve sorumluluk yüklenen bir sinema..

2 — Ulusal Türk Sinemasının kurulmasından yanayım elbette. Ama bugün sinemayı halk yığınlarının uyutulmasında ender bulunan bir araç gören hakim sınıf temsilcilerinden, bu oyuna bilerek yada bilmeyerek âlet bilinçsiz takıma değin herkes, hiç değilse görünüşte, ulusal sinemadan yana oldukları savında. Hatta bu takımın azgın ve aşırı serdengeçtileri bunca yıldır bu tiksinti verici akıntıda başıboş ve rahat yol aldıktan sonra ulusal sinema adına olmadık gürültüler koparmakta ve ne idüğü belirsiz bir ulusçuluk kavramına sığınarak güdük ve ilkel ürünlerinin savallı alın yazılarını değiştirmek yolunda umutsuz çabalar sarfetmektedirler. Şüphesiz bu sinemamızda bilinçli ve yürekli insanların bulunmadığı anlamına gelmez. Türk Sineması, kaynaklarından bugüne, yoksul ve emekçi halk yığınlarına dönük, özgün, tarihsel misyonunun bilincinde deneylerden bütünüyle yoksun değildir elbet. Bunlar sanatçı ve halkçı, mütevazı kişiliklerinde ve yapıtlarında, yarınki ulusal sinemanın mayasını taşımaktadırlar. Yeni bir güç, bilinç ve atılımlarla gelecek olanlar, hiç kuşku yok, Türk Sinemasında sağlam ve sağlıklı dayanaklar bulacaklardır. Sözümüz umut olarak ve açık yürekle bağlandıklarımıza değil... Sözümüz «yürekler acısı olan, dayanılmaz olan da bu ya» toplumculuk adına olmadık herzeleri yiyenlere. Emekçi ve yoksul halk yığınlarına abuk sabuk zevzeklikleri «halkla buluşuyoruz» yaygarasıyla yutturmaya yeltenenlere. Engels «bu baylar emekçiler için herşeyin herzaman iyi sayılacağı kanısındalar. Eğer bu baylar Max'ın en mükemmel eserlerini bile emekçiler için henüz yeterince iyi saymadığını ve emekçilere mükemmelin altında bir şey vermeye nasıl bir cinayet olarak baktığını bilselerdi» diyor. Evet, bir bilselerdi...

3 — Ulusal Türk Sinemasının kurulması şüphesiz ekonomik yapının giderek onun uzantısındaki üst yapının köklü dönüşümleriyle gerçekleşecektir. Sinema ürünlerinin oluşumunu, komprador istismarcılığının ve sömürüsünün alabildiğine sürüp gittiği ülkemizde, tereyağından kıl çeker gibi çekip çıkarmak ve böylece de sinemanın gerçek yapımcısı halktır yutturmacasına sarılmak, mumu yatsıyı bile bulmayacak bir osmanlı kurnazlığıdır. Özdeksel üretimde olduğu gibi, düşünce ürünlerinin de baskın sınıfların tekelinde bulunduğu gerçeğinden, tefeci sermayenin olağanüstü bir pervasızlık ve akıl dondurucu bir kepazelikle borusunu öttürdüğü bir ekonomik kesimi -sinema kesimini- ayırmaya kalkışmak gülünçtür.

Geçiş döneminde sinemanın söz konusu olan reformcu tedbirlerin yararını küçümsemeden, sinemamızın ekonomik yapısının en köklü biçimiyle değişmesine elbetteki taraftarım.

4 — Sansürü sadece sansür kurulu çerçevesinde görmek kanımızca eksiktir. Sanat, burada sinema, son derece karmaşık ama bütünüyle tutucu etkiler altındadır. Söz konusu olan baskın sınıfların sansürüdür. Film Kontrol Komisyonu bu bütünün bir cüzü sayılmak lazımdır. Sansür günümüzde iki yönlü bir görevle yükümlü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir yandan halk yığınlarının gerçek kurtuluşları doğrultusunda atılan ilerici adımları köstekiemek, öbür yandan da bu bilinçlenmeyi savsaklayan, saptıran, uyutan filmlere yeşil ışık vermek. Baskın sınıfların egemenliğinin sürdürülesindeki etkin göreviyle sansür, Ulusal Türk Sinemasının kurulmasında bir engel olarak mevcuttur. Ulusal sinema sansürle de hesaplaşmak zorundadır.

5 — Bugün Türk Sinemasında elbette ki «dört başı mamure» bir seyirci şartlandırılması vardır. Bu böyle olunca «şartlandırılmış seyirci sansürü» nden desöz edilebilir. Temel gerçek, baskın sınıfların, yığınları, üretim ilişkilerinden sanata, düşünden ahlâka, şartlandırdığı, giderek yabancılaştırdığı merkezindedir. Ama bütün bunlara rağmen, şartlandırma sürecinin geçerli olduğu toplumlarda, statüko'ya karşı girişilen hareketlerin, şartlandırma süreci önüne bir engel olarak çıktığı, hele bu hareketlerin politik bir örgüte dönüşmesi halinde de, statüko'da büyük gedikler açtığı da bir gerçektir. Daha açık bir deyişle, statüko'nun sürekliliğine yönelen sürece, bilinçlenme süreci karşı çıkmaktadır. Burada, şartlandırmanın, anadan doğma, lombrozien bir nitelikte olmadığını, tam tersine, halk yığınlarına baskın sınıflarca «edindirilen» bir şey olduğunu, giderek «değişebileceğini» söylemek istiyoruz. Oysa sinemada durum daha da farklıdır. Bu kesimde şartlandırma öylesine ilkel, öylesine kör parmağım gözünedir ki, halk artık «gına getirmiş», adetâ uyutma sürecine karşı «bağışıklık» kazanmıştır. Buna sinemanın kendine özgü, büyüleyici, cezbedici nitelikleri de eklenirse, bu şartlandırmanın «darmadağın» edilmesi güç olmayacaktır. Halkın büyük sayılarda sinemalara koşmasını yerli filimlerin, temelde ve derinlemesine «halkı» yansıttığı, giderek, «halklaştığı» savı'na bağlayanlar feci şekilde yanılmaktadırlar. Avaramu'nun gelmiş geçmiş gişe rekorlarını «berhava» ederek getiricisine milyonlar kazandırmasındaki gizi, bu gözü sulu'melo'nun, Türk Halkıyla «derinlemesine bağlar kurduğu» saçmasına mı bağlayacağız? Sinemanın halk yığınlarını cezbeden ve bütünüyle kendine özgü niteliğini, batısı sayılır bir bölümüyle henüz taş devrini aşamayan yerli sinemanın yeteneklerine yamamak beyhude bir çabadır. Listesine odun koysa seçtireceği zihniyetinde olanlar bile bu kerametin odunda olmadığının farkında idiler. Halka tân eylemenin de bir ölçüsü vardır.

6 — Biz, son bir irdelemede bugünkü kapkaççı düzende gerçek halkçı kuruluşların gelişebileceğine inananlardan değiliz. Üstelik kapkaççı ekonominin, başıbozukluğun ve tefeciliğin alabildiğine at oynattığı en sefil kesiminde, bugünkü perişan durum devam ettiği sürece, kapitalist ekonominin koşullarının bile uygulanmasını bir reform olarak görürüz. Bu reformların sinemanın ekonomik yapısını en azından, bütün az gelişmişliğine rağmen, hiç değilse verimlilik, açısından iyi çalışan üç kesimler düzeyine ulaştırması mümkündür. Ama bu yukarda da altını çizdiğimiz gibi, gerçek halk sinemasına yol açacak köklü bir dönüşümden çok, sinema endüstrisinin, ekonomik yapı olarak, bugün içinde bulunduğu ilkel perişanlıktan kurtulmasından ibarettir. Bununla birlikte sadece bu gelişmenin bile gerçek halk sinemasına varmada bir sıçrama tahtası olabileceğine de işaret etmek isteriz.

7 — Ulusal Türk Sinemasının filizlenmekte olduğu hiç değilse bu ortamın yaratıldığı kanısındayım. Gerçi bu henüz ağırlığını duyuracak etkinliğe kavuşmuş değildir. Ama temelde yol açılmış, eğilim elle tutulur bir biçimde belirmiştir. Öte yanda bu eğilimin kaynaklarını, şüphesiz Türk Sinemasının özgün ve yürekli çıkışlarında aramak gerekir. Gerçekten de yeni aşamada, her an kendisini yenileyen güçlü sinemacıların, her zaman yeni olmasını bilmiş eskilerin L. Ö. Akad'ı anıyorum bulunması bir rastlantı değildir. Halk sinemasının oluşumunda yepyeni ve güçlü bir örnek olan Breziliya «Yeni Sineması» nın en önce gelen ustalarından Rocha, Brezilya sineması içindeki bu patlamanın kaynağını «Gulart'ın devrimci ve ilerici dönemine» bağlamaktadır. Türkiye'de de 1960 devrimi sonrası, tarihimizde ilk kez, bir örgüt olarak çıkan toplumcu partinin, ilerici düşünce ve eğilimlere yepyeni bir dinamik ve etkinlik kazandırması, sinema gibi son derece önemli bir konuda da yeni ve güçlü akımların platformu olacağından şüphe edilmemelidir. Sinemada da tıpkı politikada olduğu gibi, şimdiden «romantik ve soyut ulusçuluktan» kurtulup, toplumun gerçek boyutlarıyla tanınması süreci başlamıştır. Kuramsal alanda görülen yoğun çalışmaların Brezilya «Yeni Sineması» örneğinde olduğu gibi, ergeç meyvalarını vermesi doğaldır.

8 — Kurucu kuşağın sinemanın soylu örneklerini vermiş Batı Sineması kültürünü sindirmesi gerekli midir sorusunu olumlu bir biçimde cevaplarken bazı tuzaklardan sakınmak isterim. Kültür söz konusu olunca, önce hemen belirtelim, ona bütün komplekslerden sıyrılıp saygı ve sorumluluklu yaklaşmakta sayısız yararlar görürüz. Çağın insanının, insan soyunun binlerce yıldır yarattığı birikimin mirasçısı olduğuna da inanırız. Ama yukarda da belirtildiği gibi «saf» bir kültür mevcut değildir. Özellikle kapitalist sistem altındaki ülkelerde ulusal kültür «baskın ve hakim sınıfların» kültürü olarak ortaya çıkmaktadır. Buna karşılık, yine yukarda altını çizdiğimiz gibi, baskın sınıfların hükümran olduğu dönemlerde bile her zaman sömürülen emekçi yığınlarının kültürü de filizlenmiştir. Şimdi tanımını yaptığımız ve somut olarak bağlandığımız gerçek halk kültürünün, sanatının, sinemasının kurulmasında, sahip çıkacağımız, temelleneceğimiz kültür sanat, sinema işte, baskın sınıfların hükümran olduğu dönemlerde bile mevcut olan emekçi yığınlarının ilerici, demokratik kültürü, sinemasıdır. Bu yüzden Batıyı bir bütün olarak almak ve sonra da bu bütüne olanca katılıkla karşı çıkmak, giderek toptan bir yadsımaya girişmek, bugün kurulmasını istediğimiz halk sinemasını da temelsiz bırakmak anlamına gelecektir. Batıyı bütün olarak alıp bindiği dalı kesenlere, hele baskın sınıflarla -bugün son bir aşamada emperyalizm- sömürülen güçler arasında kavga apaçık ve pırıl pırıl ortadayken ne olduğu belirsiz bir ulusal özgünlüğün adında yeni yöntemler vehmedip işi Marx'la hesaplaşmaya değin vardırmaya yeltenenlere Batının zehirin yanı sıra «panzehirin» de birlikte taşıdığını hatırlatmak isteriz. Aksi savda olanlara sosyalist yöntemin, etkin bir savaş yöntemi olarak, yeryüzünde bugün ulaştığı yüksek düzeye ve katettiği yola bir dönüp bakmalarını öğütleriz. Bu açıdan bakıldığında sadece batının değil, bütün yeryüzünün soylu kültürlerine eğilmek ve onları taklit değil, yeni ve yaratıcı atılımların itici gücü haline getirecek şekilde, sindirmek elbette ki gereklidir.

9 — Bütün sanatların bir sentezi saydığımız sinemada sanat dallarının tümünün güçlü bir şekilde katılması ise doğaldır. Bu gereklilik sinemanın, sinema olarak, özünde mevcuttur.

ATIF YILMAZ —

YÖNETMEN

1. Sanat türleri, tarih içinde, toplumdan topluma, kültürden kültüre değişen özelliklerle zenginleşir. Bir sanat, bir anlatım aracı olarak sinemanın, görüntü dilinin, toplumdan topluma, kültürden kültüre değişebilen niteliklerle zenginleşmesi tabiidir.

Evrensel olan, sinema alıcısının, mekanik bir araç olarak taşıdığı teknik imkânlardır. Sinemacının, bu genel imkâna işlev ve tutarlık kazandırması, bu aracı özel bir amaca yöneltmesiyle başlar. Sinema sanatçısı, sinema tekniğini, belli bir konunun belirlediği anlatım (yorum) adına sınırlayıp şekillendirir, ona kişisel bir yöntem kazandırır. Bu

1) Ulusal Türk Sinemasından ne anlıyorsunuz?
2) Ulusal Türk Sinemasının kurulmasından yana mısınız?
3) Sinemamızın bugünkü ekonomik yapısının değişmesini istiyor musunuz?
4) Sansür kurulunun çalışma tarzı Ulusal Türk Sinemasının kurulması için bir engel midir?
5) Bugün Türk Sinemasında beğenisi şartlandırılmış seyirci sansürü var mıdır?
6) Ulusal Türk Sinemasının sinemamızın bugünkü ekonomik yapısı içinde kurulup gelişebileceğine inanıyor musunuz, nedeni?
7) Ulusal Türk Sinemasının filizlenmekte olduğunu kabul ediyor musunuz, nedeni?
8) Ulusal Türk Sinemasının kuruluşunda:
a) Kurucu kuşağın, sinema sanatının hiç kuşkusuz soylu örneklerini vermiş batı sineması kültürünü sindirmesi gerekli midir, nedeni?
b) Batı sinemasının anlatım ilkelerini benimsemek söz konusu olabilir mi, nedeni?
9) Ulusal Türk Sinemasına Türk sanat dallarından neler kaynak olabilir, nedeni?

HÜSEYİN BAŞ

yöntem çevresinde sinema sanatçısı, kendi toplumunun ve insanlığın gerçeğini kendi ulusunun kültür birikimi açısından yorumladığı nisbette, özüyle biçimiyle kendi ulusal kültürünün temsilcisi olan bir sinema görüşü geliştirir; yalnızca konularıyla değil, anlatımı ile, tabiata ve insana bakışındaki düşüncenin ve duygusal tavrın ince ayrıntılarıyla da kendi ulusunun özelliklerini dile getirir.

Sinema, yeryüzünün iktisaden egemen olan toplumlarında, toplumsal refah, dev sermaye, devletin siyasal gücü ve ulusal kültürün uluslararası egemenliği sayesinde dev pazar imkânlarıyla da beslenen bazı üstün maddi şartları hazır bulmuştur. Batı sineması, uluslararası sinema pazarını ve dünya sinemasını kendine has ölçülerle etkilemek ve şartlandırmak konusunda âdeta peşin bir imtiyaz taşımıştır; bu, Batı toplumlarının genel dünya şartları içindeki rollerine sıkı sıkıya bağlıdır, ve sinema tarihinin bir çok önemli filimleri Batılı toplumların damgasını taşıyor diye bu damganın temsil ettiği kültürü iyi sinemanın tek yada zorunlu kaynağı saymak çok yanıltıcıdır. Dramatik sanatlarında, geleneksel ses ve görüntü sanatlarında, Batılı karaktere uygun olmayan çok başka geleneklere bağlı ilkeler geliştirilmiş olan kültürlerin, kendi sinema klasiklerini gerçekleştirirken, Batılı sinema klasiklerinde örnek aramak yerine bu konuda öncelikle kendi toplumsal kültür kaynaklarını egemen saymaları tabiidir. Batı toplumlarının tarihsel ve sosyal özelliklerine bütün yönleriyle ortaklık göstermeyen, Batılı toplumların iktisadi, siyasi kültürel yönden sömürgesi olmayan her ulusun sanatçısı sinemasında, kendi halkının beğenisinde mevcut yerli özelliklere üstünlük tanıyacaktır.

Ne güçlü devlet koruması, ne güçlü sermaye ile desteklenmemiş olan Türk sinemasının varlığını mümkün kılan ana unsur, yerli filmi yabancı filme nerdeyse peşinen tercih eden bir ulusal seyirci birikimi olmuştur. Bu birikimin temelinde yatan kültürel olgu, yâni yabancı filmler karşısında Türk seyircisini gösterdiği yetinmezlik, gerçek ulusal sinemayı ergeç yaratacaktır. Bağımsızlık tarihi olan her ulus gibi Türk ulusunun da zengin bir kültür geleneği vardır. Toplumumuza has tarihsel-sosyal şartların özelliğini yansıtan bu kültür, sanatların her dalında özgün örnekler vermiştir. Türk sineması bu mirasa sahip çıkarak ona toplumumuzun çağdaş gerçeğine dönük bir anlayış içinde taze ilkeler kazandıracaktır. Bu arayışın bilincini taşıyan her Türk filmi, ulusal Türk sinemasının ürünü sayılır.

Türk sinemasının güçlenmesi, ulusal sinema kavramının, toplumun bütün katlarında paylaşılan bir özlem olmasına, halkın olduğu kadar devletin ve aydının da bu kavrama elbirliğiyle katkıda bulunmasına bağlıdır.

2. Sinema sanatını, kendi toplumumuzun gerçeğini, öncelikle kendi kültür değerlerimiz açısından tanıma ve tanıtmanın önemli bir aracı sayan kişi için, Türkiyede ulusal sinemanın kurulmasına karşı olmak, bağımsız bir Türk ulusu ve kültüründen yana olmamakla birdir.

3. Sermaye darlığı ve devletin ilgisizliği, sinemamızdaki ekonomik düzensizliği en belirleyici sebeplerdir. Bu düzensizliğin çeşitli kısıtlamaları şimdilik çalışma şartlarımızı, deneme imkânlarımızı çok yönden sınırlamaktadır. Batıdaki sinema sanatçıları, sırtlarını dayadıkları dev sermayelerin, uluslararası reklam ağlarının, temsil ettikleri ülkelerin siyasal ve kültürel nüfuzunun sağladığı peşin garantilerle yola çıkarken, Türk sinemacıları, profesyonel sinemanın gerektirdiği en orta halli çalışma şartlarına, teknik araç ve gereçlere sahib olmaktan uzaktır. (Bir takım çevrelerce, Türk sinemacısına sık sık örnek gösterilen, Batıdaki o «dar bütçeli sanat filimleri» nin doğramacılık masrafı bile çoğunluk bir Türk filminin maliyetinden fazladır.) Türk sinemasının gelişmesi için kendi bünyemize uygun akılcı bir ekonomik düzen kurulması şarttır. Bu düzenin kurulmasında devletin payı büyük olacaktır.

4. Sansür kurulunun işlevi, ulusal sinema ilkesinin temel gereklerine göre yeniden ele alınıp gözden geçirilmelidir.

5 — Basın, radyo ve yabancı sinema aracılığıyla sürekli olarak ve oldukça gelişigüzel şekillerde yerli kültürümüze aşılanan Batılı toplumların kitle sanatları, sembolleri, modaları halkımızda çoğunluk zorlamalı bir şartlandırma yaratmaktadır. Yerli filim seyircisi bu şartlanmanın dışında değildir. Yerli sinemamız, halkımızın malı olmayan dış kültür etkilerini, çoğunluk yetersiz şekilde de olsa, yerli bir yorumla hazmetmeye çabalamaktadır (Aksi halde, «yabancı» film karşısında «yerli» bir alternatif olmaktan zaten çıkar, ekonomik ve sosyal varlık sebebini de kendiliğinden yitirmiş olurdu.) Dış kültür etkisindeki çeşitli şartlanmalar, yerli filim seyircimizi iki kategoriye ayırmış bulunmaktadır. Buna bağlı olarak sinemamızda «Büyük şehir için filim», «Anadolu için filim» ayrımı doğmuştur. Birincisi popüler Batı modalarına daha dönük, ikincisi yerli zevklere ve konulara daha bağlı karakterler göstermektedir. (Anadolunun en benimsediği oyuncu olan bir Yılmaz Güney» in filmlerinin, «Güney salon erkeği görünüşü taşımıyor» gerekçesiyle Beyoğlu sinemalarına giremeyişi, gerçek sanat eseri olduğu halde, konusunu Anadolu folklorundan alan bir «Kızılırmak Karakoyun» filminin Beyoğlu sinemalarında, büyük karşı koymalar sonucunda en elverişsiz şartlarla oynatılması bu ayrımın tipik örnekleridir.)

6, 7. Bir kısım aydın sinemacılar, sinema alanında kuramsız devrim olamayacağını çoktan kavramışlardır. Türk sinemasında, elverişli sosyal ve iktisadi ortama kavuştuğu anda önemli ürünler verecek bir kadro yetişmiştir. Bu kadro, bugünkü düzensiz şartlar altında bile, iğneyle kuyu kazmayı andıran maddi manevi bir çile karşılığında güçlü ürünler verebildiğini isbat etmiştir.

8 — Bizde Batı sinemasının estetik özelliklerinin sosyolojik açıdan incelenmesi daima ihmal edilmiştir. Bu yüzden, Batı filimlerindeki anlatım özelliklerinin nasıl sosyal kültürel özelliklere bağlı görece nitelikler taşıdığı bir türlü yeterince göz önüne alınmıyor. Kendi halkımıza dönük, toplumumuzun kendi tarihsel - sosyal özellikleriyle beslenen bir sinema estetiğini geliştirirken, Batı sinemasını iyi tanımak, aslında onun bazı zorlama ve sahte şartlandırmalarından kurtulmak, onu aşmak için bir yoldur.

Sinemada anlatım demek, doğrudan doğruya yorum demektir. Anlatım, biçim olduğu kadar özdür. Dünyadaki bütün gerçek sinemacılar, konularına, görüş ve duyuşlarına uygun anlatım ilkelerini herşeyden önce kendi toplumlarının kültür iklimine dönük geliştirmişlerdir. Türk sinemacısı için de aynı şey söz konusudur.

9. Hangi daldan olursa olsun, ulusal kültürümüzün ürünü olan geleneksel ve çağdaş sanatlar bu konuda kaynaktır. Bunlar bizi tarihimizin, toplumumuzun gerçeği, halkımızın yaşantısı, kendi insanımızın duygu ve düşünce özellikleri ile sezgi yoluyla kaynaştırmakta zengin ipuçları taşır. Ulusal sanat ürünlerinden duyuş ve sezgi yoluyla etkilenmek kadar, ilkelerindeki özellikleri bilimsel araştırmaların yardımıyla incelemek de önemlidir. Ulusal sanat ürünlerinin çağdan çağa, zümreden zümreye değişen ilkelerini kavramak bizi kuru kuruya biçim tekrarından kurtarıp, devamlılığın özü, mantığı ve yönü konusunda bilinç sağlar.

BAŞKA TAHRİKE LÜZUM VAR MI?

İçişleri Bakanı Sükan, Konya Olaylarına solcuların sebep olduğundan söz etmektedir. Aşağıdaki yazıları Sükan'ın ıttılaına arzederiz:

18 Temmuz tarihli Bugün'de Mehmet Şevket Eygi'nin yazısından:

«Bütün anti-komünist kardeşlerimi uyanık bulunmağa davet ediyorum. Gafletle geçirilecek bir dakikamız bile yoktur. Hummalı bir şekilde hazırlanmalıyız. Ve tetikte beklemeliyiz. Komünistler neye uğradıklarını anlamamalıdırlar. İhtilal dinamitinin fitilini yakar yakmaz, Moskof uşaklarının ensesine binmeliyiz.

Bütün anti-komünist üniversite talebeleri, komünistlerle mücadeleye hazır olmalıdırlar.

Önümüzdeki aylarda, büyük bir ihtimal ile tarihi hadiseler, büyük kargaşalıklar cereyan edebilir. «Bana ne!» diyenler ilk önce ezileceklerdir.

Savaş bulutları yaklaşmaktadır. Türkiye halkı tedbirlerini almalı ve sükûnetle beklemelidir.

Halk komünistlere ve yardakçılarına öyle bir ders verecektir ki, tarihler bunu «İkinci Vak'a-i Hayriyye» diye anacaklardır.»

19 Temmuz tarihli Bugün'de «İHTAR» başlıklı yazıdan:

«Gün geçtikçe azgınlaşan komünistlerin, önümüzdeki günlerde işi daha da ilerleterek, bazı islami müesseselere fiili tecavüze geçeceklerini istihbar etmiş bulunuyoruz.

Komünistlere ve onları sinsice kışkırtan, himaye eden hainlere ihtar ediyoruz. Antikomünist halk kuvvetleri alarmda ve tetiktedir. «Dişe diş, göze göz, kana kan» kaidesince yapılan her tecavüz şiddetle karşılık görecektir. Halk kendi müesseselerini -gerekirse- bizzat silahı da kullanarak korumasını bilir.»

McKaflı'nın dostluk ölçüsü!

Saygısız ve sivri akıllı bir solcu dergi var; Türkiye İşçi Partisi'ni tutar, solun tâ ucunda olduğuna başka delil gerekmez sanırım. Dergi «Türk Milletinin şu sırada en büyük düşmanı Amerika'dır» diyor. Yalandır, çünkü Amerika Türkiye'ye çok para, çok silah, çok harp malzemesi verdi, oturdukları yerlere milyonlar bıraktılar, meselâ Yalova onlar yüzünden senede altı milyon, Adana yüzelli milyon lira kazanıyor. Bize yük olmuyorlar. Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye arasında hiç savaş olmamıştır. Amerika'lılar Türkiye'ye daima yardım etmişler, dostluk göstermişlerdir.

KADİRCAN KAFLI
(Tercüman - 22.7.1968)

20 Temmuz tarihli Bugün Gazetesi'nde «ANTİKOMÜNİST HALK KUVVETLERİNE» başlıklı yazıdan:

«Vatanımızı, devletimizi, şeref ve istiklalimizi, ezeli ve ebedi düşmanımız Sovyet Rusya'ya satmak isteyen hainler, Amerikan düşmanlığı perdesi altında faaliyete geçmişlerdir. Ellerinde taş, ağızlarında küfür, her şeye saldırmaktadırlar. Türk halkına önümüzdeki günlerde büyük vazifeler düşebilir. Vatanımız tehlikededir. Halk, kendi devletini, vatanını, şeref, namus ve mukaddesatını bizzat korumak zorunda kalabilir. Meşrû âsayiş kuvvetlerinin, yani polis ve ordunun yanında, anarşist ve vatan satıcısı komünistlere karşı çarpışmak gerektiği zaman, bir saniye bile kaybetmeden vazife başına koşmalıyız. Tarihi günler yaşamaktayız. Bin küsur yıldan beri tarihte şan ve şerefle yaşayan milletimiz üç beş Moskof uşağının oyuncağı olamaz. Kutsal vazife bizi bekliyor. Selâm, Hak yolda gidenler üzerine olsun!»

21 Temmuz tarihli Bugün Gazetesi'nde Mehmet Şevket Eygi'nin «İFŞA EDİYORUM» başlıklı yazısından:

«Amerikan düşmanlığı bahanedir, Sosyalistler Türkiye'yi Rusya'ya satma hareketine başlamışlardır. Uyumakla kaybedecek tek saniyemiz yoktur. İhanet çemberi daralmaktadır.

Halkın kuracağı meşru müdafaa komiteleri, gerekirse komünistlerle çarpışmağa hazır olmalıdır.

Türkiye komünist olmayacaktır.

Bir avuç Moskof veledi ve hain bunu zorla gerçekleştirmeğe kalkarlarsa kan akacaktır. Akacak kanlar içinde boğulacaklardır. Milli nefret, heyecan, gayız ve lânet hisleri kabarmaktadır.

Bundan yüz küsur yıl önce Patrik Grigoryos'un kışkırttığı Bizans artıklarının cesetlerinden akan kanlar kaldırım taşlarına yayıldı ve aç köpekler tarafından yalandı. Komünistlerin sonu aynı olacaktır.

Allah bizimle beraberdir ve sonunda biz muzaffer olacağız!»

22 Temmuz tarihli Bugün Gazetesi'nde Şüle Yüksel Şenler'in «MÜSLÜMAN KARDEŞLERE AÇIK MEKTUP» başlıklı yazısından:

«Talebelerin üniversite işgalleri ve takiben işçilerin fabrikaları işgalleri ile başlayan fiili sol hareket, kısa bir müddet duraladıktan sonra şimdi de karşımıza ikinci fiili hareketiyle çıkmış bulunuyor. Bu hareketi de üçüncü, dördüncü ve beşincilerin takip edeceğine muhakkak gözüyle bakmamız icabediyor. Hem vaziyete göre bundan sonrakiler çok daha şiddetli, sert, hattâ kanlı ve silahlı olacak.

İşte siz imanlı işçi kardeşlerim, köylü kardeşlerim, memur, esnaf ve talebe kardeşlerim. Sizler, her biriniz «Komünist İhtilali» hazırlığının şu en ateşli ve hızlı günlerinde ve solcuların bundan sonraki fiili hareketleri karşısında böyle birer arslan yürekli kahraman mücahid olarak ileri atılmalı, satılmış vatan hainlerini, eli taşlı-sopalı anarşistleri bir hamlede ezerek, menhus ve menfur planlarını başlarında parçalamalısınız.

Vatan hainliğinin cezasının ölüm olduğunu düşünürsek, o halde bu memlekette komüniste hayat hakkı tanımamalıyız.

Şimdi bütün sosyalistler teşkilatlıdır. Müslüman Türk kızı olmak bahtiyarlığını «sosyalist» olmakla kaybetmiş ve kendilerini müslümanlıktan, Türk'lükten tardetmiş ve sosyalist isimli komünistlere hizmeti gaye edinmiş Üniversiteli «sosyalist» kız talebelerin elinde dahi, memleketimizde hiç görülmemiş, sıkıldığı zaman insanı derhal 24 saat müddetle bayıltan hususi «gaz tabancaları» ve çeşitli silahlar var. Ve yine bu sosyalist kızlar da dahil olmak üzere bütün sosyalistler hususi «judo» dersi almışlardır. Yani bu demektir ki, judo bilen bir sosyalist kız, herhangi bir sol harekette, karşısına çıkan 15, hattâ 30 erkeği bir iki el-kol-bacak hareketiyle yere serecek ve diğerlerini de gaz tabancasıyla 24 saat hareket edemez hale getirecek- bayıltacak. Gerisini siz düşünün.

Ey müslüman Türk!

Düştüğümüz şu elim vaziyeti anladıktan ve hakikatın çıplak ve böylesi esef verici yüzüne vâkıf olduktan sonra olsun artık uyan!

Maneviyat düşmanlarının karşısında yırtıcı arslanlar gibi kahramanca kükre ve cihad bayrağını aç!»

Nihayet 23 Temmuz günü Bugün Gazetesi «Halk komünistleri imha etmeğe hazır» manşeti altında hareket emrini vermiştir:

«Madem ki söz sokağa dökülmüştür. Madem ki memleket meseleleri sokak nümayişleriyle halledilmek istenmektedir. Günün birinde yüzbinlerce kişilik halk selleri de sokağa dökülecektir.

Komünistler sopayla mı çalışıyor, halk da sopayı ele alacaktır. O zaman komünistleri halkın elinden hiçbir şey kurtaramayacaktır. Hatta ihtiyar başşeytan bile...»

Ve o gece Konya'da aldatılmış, kışkırtılmış kitleler harekete geçerek yakmışlar, yıkmışlar, vurmuşlar, kan dökmüşlerdir.

Kışkırtıcı kimmiş?
Başka delile lüzum var mı?

Hâdiselerin mes'ulü komünistlerdir!

Sabrı taşan halk nihayet sokağa döküldü

Hadiseler milletin komünistlere karşı ilk ve küçük bir tepkisidir...

Anarşistler dün Vilâyete yürüdüler

KONYA OLAYLARI'NDA DA KOMÜNİST PARMAĞI! (Bugün - 25.7.1968)

Sıkmabaş Sûle'ye göre ANT...

Her sahifesi işçiyi, köylüyü, esnaf, memur, talebe ve halkı hükümete, düzene, zengine, patrona ve NATO'ya karşı tahrik ve isyana teşvik edici yazılarla dolu sol cenahın en cür'etkâr neşir organı olan ANT Mecmuası, başta «sosyalist» (!) Çetin Altan olmak üzere, İlhan Selçuk, İlhami Soysal ve Abdi İpekçi gibi rengi malûm kalem sahipleri, memleketimizde cereyan eden müessif hadiselerin başlıca müsebbibleri, kışkırtıcıları ve hazırlayıcılarıdır.

Cağaloğlu Kız Maarif Yurdu'nda yapılacak gizli bir tetkikat neticesi, bu müessesenin nasıl bir sosyalist kızlar karargâhı olduğu meydana çıkacaktır. Yurt binasının odalarında ders kitaplarının yerine Marx'ın, Lenin'in, Mao'nun ve vatan haini komünist Nâzım Hikmet'in kitapları ile solcu gazeteler ve deste deste ANT mecmuaları görürsünüz.

ŞÜLE YÜKSEL ŞENLER
(Bugün - 22.7.1968)

İmhâcı milletvekili!

Allahsızlar ne yapsalar kâr etmeyecektir. Komünizma, bütün dünyada ölüm terleri dökmektedir. Bizdeki Maocu anarşist - komünist - sosyalist döküntüleri de fiilileniyor, yakında tahtakurusu misali süpürülecektir.

İşte Kur'anın, Nûr'un büyük kuvveti, büyük hassası budur:

Âsâyişi te'min için itaat.

Anarşisti imhâ!

ABDURRAHMAN ŞEREF LAÇ
(B. Sabah - 22.7.1968)

NOT: Yukarıdaki satırların yazarı, aynızamanda milletvekilidir.

A N T ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdür: ALPAY KABACALI ● Teknik sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU Sağmusahip Sokak. Emek Han. 16/31 - İSTANBUL ● Telefon: 27 51 09 ● Posta Kutusu: 934 — SİRKECİ - İSTANBUL ● Ankara temsilciliği: Tel. 12 40 20 ● Dizgi: SON SAAT. Baskı: VATAN MATBAASI ● Yurt Dağıtımı: HÜR DAĞITIM — Cağaloğlu - İstanbul. Tel: 22 53 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜYÜ - Ankara Cad. 34 İSTANBUL. Tel: 27 80 40 ● Abone Şartları: Yıllık 60 Lira. Altı Aylık 30 Lira. Üç Aylık 15 Lira. ● İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir.. ● Tek sütun üzerine 5 santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir..